БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 52 (6727)
12 МАРТ ЧОРШАНБА 1947 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Москва, Кремль.

Ўртоқ СТАЛИНГА

Қимматли Иосиф Виссарионович!

Москва шаҳар партия, совет ва жамоат ташкилотларининг Халқаро хотин-қизлар куни 8 мартга бағишланган тантанали мажлиси совет халқининг улуғ ва доно йўлбошчиси Сизга самимий оташин салом юборади!

Биз, тантанали мажлис қатнашчилари бугун, умумхалқ байрами кунида совет хотин-қизлари тўғрисида қилинган зўр ғамхўрлик учун пойтахт ва Москва областидаги барча хотин-қизлар номидан большевиклар партиясига, совет ҳукуматига, қадрдон ўртоқ Сталин Сизга буюк ташаккуримизни билдирамиз.

Бизнинг социалистик мамлакатимиздагина хотин-қизлар тамомила тенг ҳуқуқлидирлар. Давлатимизнинг сиёсий, хўжалик ва маданий ҳаётида актив қатнашиш учун бизга ҳамма имкониятлар берилди.

Бу — Октябрь социалистик революциясининг энг катта ғалабаларидан биридир.

Большевиклар партияси, ўртоқ Сталин, Сиз совет хотин-қизларини Социалистик Ватанимизни чексиз севишга ўргатдингиз, халқимизнинг бахт-саодати учун фидокорона меҳнат қилиш ва болаларимизни дун'ёда энг олийжаноб ғоялар руҳида, коммунизм ғояси руҳида тарбиялашга ўргатдингиз.

Совет хотин-қизлари давлатимизнинг ҳаёт ва курашидаги ҳамма даврларда — урушдан аввалги Сталинча бешйилликлар даврида ҳам ва Улуғ Ватан урушининг оғир даврида ҳам Ленин—Сталин ишининг ғалабаси учун курашувчиларнинг биринчи сафларида бўлдилар.

Совет хотин-қизлари ҳозирги пайтда, мамлакатимиз тинч шароитда тараққий этаётган бир даврда янги бешйиллик планни тўла ва ошириб бажариш учун зўр ғайрат блан фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Урушдан кейинги қийинчиликлар ва вақтинча бўлаётган муҳтожликлар биз учун хавфли эмас. Бутун Совет халқи каби биз хотин-қизлар ҳам тушинамизки, Совет кишилари янада яхши ва зўр ғайрат блан ишласалар, бу қийинчилик ва муҳтожлик шу қадар тезроқ ва муваффақият блан бартараф қилинади, Социалистик Ватанимиз янада тез ривожланади, халқнинг моддий аҳволи зўр бериб яхшиланади.

Биз, совет хотин-қизлари истиқболимизга ишонч блан қараймиз. Капитализм жамиятидаги миллион-миллион хотин-қизлар ишсизлик ва бошқа ижтимоий кулфатлар орқасида азоб чекмоқдалар. Бизда бундай ишсизлик ва бошқа ижтимоий офатлар йўқ. Совет хотин-қизлари иттифоқчи ва автоном республикаларнинг Олий Советларига бўлиб ўтган сайловларда актив иштирок қилишлари, коммунистлар блан партиясизлар Сталинча блокининг номзодлари учун якдил бўлиб овоз беришлари блан большевиклар партияси ва совет ҳукуматининг сиёсатини тамомила ма'қуллаётганликларини ва бу сиёсатни қувватлаётганликларини кўрсатдилар.

Ўртоқ Сталин, бизнинг орзу ва тилагимиз битта, у ҳам бўлса, урушдан кейинги қурилиш йилларида ҳам Сизнинг юксак мақтовингизга сазовор бўлиш учун муносиб меҳнат қилишдан иборатдир.

Қимматли Иосиф Виссарионович!

Биз, хотин-қизлар Халқаро хотин-қизлар куни — 8 мартни байрам қилиш блан бирга, Сизга ва'да бериб айтамизки, халқ хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантириш сур'атларини тезлатиш учун, ишлабчиқариш техникасини эгаллаш ва меҳнат унумини ҳартарафлама ошириш учун тинмай курашамиз.

Большевиклар партияси Марказий Комитетининг февраль ойида бўлиб ўтган Пленуми қишлоқ хўжалигини энг қисқа вақт ичида халқимиз учун мўл озиқ-овқат, енгил саноат учун кўп хомаш'ё етказиб берадиган даражада ривожлантириш вазифасини қўйди. Биз Пленум томонидан қўйилган бу вазифани бажариш учун бутун кучимизни сарф этамиз.

Ҳарбир хотин-қиз ишлаб турган жойида Сталинча янги бешйиллик иккинчи йилининг маҳсулот ишлабчиқариш топшириқларини тўла ва ошириб бажариш ва бунинг натижасида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 30 йиллик кунини муносиб кутиб олиш учун куч ва ғайратини аямайди.

Дун'ёда энг демократик конституция бўлмиш Сталин Конституцияси бизга буюк гражданлик ҳуқуқларини берди. Бизнинг зўр ғайрат ва фидокорлик блан қилаётган меҳнатимиз бизга берилган ана шу буюк гражданлик ҳуқуқлари учун Совет ватанига, большевиклар партиясига изҳор қиладиган улуғ миннатдорчилигимиз бўлади.

Бизлар ўз болаларимизни доим улуғ коммунистлар партиясига чексиз муҳаббат ва ишонч руҳида, совет ватанпарварлигимиз руҳида тарбиялаймиз. Бизлар уларни Ленин—Сталиннинг улуғ иши ҳаққоний иш эканлигига чексиз ишонч руҳида тарбиялаб ўстирамиз, уларни Совет Ватанининг фидокор қурувчилари ва ҳимоячилари, меҳнат севар ва соф виждонли кишилар қилиб, қийинчиликлардан қўрқмайдиган ва бу қийинчиликларни енгаоладиган дадил ва мард кишилар қилиб тарбиялаймиз.

Бизлар большевиклар партияси теварагига янада маҳкам жипсашамиз, халқ хўжалигини тиклаш ва янада ривожлантириш, Совет Иттифоқининг қудратини янада оширишдан иборат жанговар программани тез бажариш йўлидаги ҳамма қийинчиликларни енгиш учун янада зўр сабот блан курашамиз.

Қимматли Иосиф Виссарионович, Социалистик Ватанимизнинг саодати учун, совет халқининг бахти учун Сизга кўп йиллар умр ва соғлиқ тилаймиз.

Яшасин шонли большевиклар партияси!

Яшасин совет ҳукуматимиз!

Доҳиймиз, устозимиз ва дўстимиз улуғ Сталинга шон-шарафлар бўлсин!

Бу мактуб Москва шаҳар партия, совет ва жамоат ташкилотларининг Халқаро хотин-қизлар куни 8 мартга бағишланган тантанали мажлисида бир оғиздан қабул қилинган.

Андижон область пиллачилари кенгаши қатнашчиларининг Ўзбекистондаги барча пиллачиларга

Мурожаати

Қимматли ўртоқлар!

Андижон областининг биз пиллачи колхозчилари ва пиллачилик ходимлари ўтган йили қилган ишларимизнинг якунларини тўплаш ва ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш чоралари тўғрисида» деб чиқарган қарорида олдимизга қўйилган вазифаларни яхши бажариш йўлларини муҳокама қилиш учун область кенгашига тўпландик.

Областимизнинг пахтакорлари пахтачиликни ривожлантиришда анча катта муваффақиятларга эришдилар. Улар ўтган йили фидокорона меҳнат қилиб, пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар ва 1947 йилда пахтачиликни урушдан аввалги даражага етказиш мажбуриятини ўз устларига олдилар.

Пахтакорларимиз шундай муваффақиятларга эришган бир вақтда, областимизнинг пиллачилик соҳасида ҳали ҳам кейинда қолаётганлиги сра ҳам кечирилмасликдир. Бизнинг областимиз республикада бир йилда олинадиган пилланинг қарийб бешдан бир қисмини бериши керак. Бу, биз пиллачилар зиммасига катта вазифалар юклайди. Умуман республикада пиллачиликни муваффақиятли суратда ривожлантириш — ана шу вазифаларнинг бажарилишига боғлиқдир. Аммо, бизнинг ишимиз жуда кейинда қолмоқда. Ўтган йили ипак қурти боққан 607 колхоздан 263 таси пилла топшириш давлат планини бажармади. Областьда бир қути уруғдан ўрта ҳисоб блан 44,2 килограмм пилла олинди, ҳолбуки 1941 йилда 51 килограмм олинган эди. Биз давлатдан кўп қарздор бўлиб қолдик.

Бизнинг катта хатомиз шундан иборатки, кейинги йилларда кўп колхозларда ипак қуртини боқиш ишлари асосан айрим колхозчи хўжаликларига топшириб қўйилди ва қуртлар уларнинг уйларида боқилди.

Қуртларнинг айрим колхозчилар уйида боқилиши уларнинг ёмон шароитда боқилишига сабаб бўлди. Колхозларда қурт боқиш учун махсус бинолар бекор ётгани ҳолда, колхозчилар агротехника талабларига муносиб бўлмаган кичкина уйларда қурт боқдилар.

Колхоз правлениялари қурт боқишни айрим колхозчилар ихтиёрига топшириб қўйиб, уларга раҳбарлик қилмадилар, тут баргларидан қандай фойдаланилаётганлигини ва қурт боқишда агротехника қоидаларига қандай риоя қилинаётганлигини жиддий текшириб турмадилар.

Кўпгина колхозларда тут дарахтларининг кесилиши, пайхон қилиниши ва қуриб қовжираб қолишига йўл қўйдилар ва тут кўчатларини бутунлай ўтқазмадилар. Тутзорлар жуда камайиб кетди.

Қуртни колхозчи хонадонларга тақсим қилиб берилиши орқасида тут барглари бутунлай ўринсиз сарф қилинди, кўпинча барглар талон-тарож қилинди. Бу ҳол ба'зи колхозларда қурт боқишда тут баргларининг сра етишмай қолишига сабаб бўлди. Яна бир хатолик шундан иборатки, кейинги йилларда колхозлар тажрибали пиллачи кадрларни тарқатиб юбордилар. Бунинг натижасида пиллачилик бригадалари ва звеноларига раҳбарлик иши кўпинча тажрибасиз, тасодифий кишилар қўлига топширилди.

Колхозларнинг кўпчилигида қуртларни боқишда агротехника қоидалари қўпол равишда бузилди. Бир қути уруғни боқиш учун 50 квадрат метр жой ажратиш ўрнига, кўпинча 20—30 квадрат метр жой ажратилди. Қурт жонланганидан кейин бир кечаю-кундузда 6—8 марта барг солиш ўрнига, атиги 2—3 марта барг солинди. Қуртхоналардаги ҳарорат ҳамиша му'тадил ҳолда сақланади деб бўлмайди. Яхши ўсмай қолган қуртлар кўп жойларда қўшимча равишда боқиш учун ажратиб олинмас эди. Санитария — профилактика чоралари, чунончи қуртларни дизенфекция қилиш, қуртхоналарнинг ҳавосини янгилаб туриш, сўкчакларни алмаштириб туриш каби чораларга кам э'тибор қилинди.

Афсуски, район ипакчилик бўлимларининг ходимлари, агрономлар, агротехниклар агротехника қоидаларининг шу тарзда бузилишига қарши кескин суратда кураш олиб бормадилар, кўпинча бундай ярамас ҳолларга муросачилик блан қарадилар.

Пиллачилик соҳасидаги ана шу хато ва камчиликларга сабаб шуки, кўп колхозлар, қишлоқ хўжалиги органлари ва уларнинг раҳбарлари пиллачилик ишларига суст э'тибор қилиб келдилар.

Колхоз пиллачилигини уюштириш соҳасидаги бу хато ва камчиликларни тезликда йўқотиш керак.

Пилла қуртини умумлаштирилган тарзда боқишга кўпроқ э'тибор қилиш зарур. Бу йил колхозлардаги қуртхоналарнинг ҳаммасини тиклаш ва пилла қуртини колхозларнинг жамоат хўжалигига муносиб тарзда кўп боқиш керак.

Тутзорларни тезликда асл ҳолига келтириш ва кенгайтириш учун кескин чоралар кўриш керак. Бунинг учун ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг тутзорларни анча кенгайтириш, тут дарахтларини яхши парвариш қилиш, тут дарахтлари қатор ораларининг сийрак бўлишини йўқотиш ва тут кўчатларининг мўл ҳосилли сортларини кўпроқ экиш тўғрисида қўйган талабларини бажариш лозим.

Андижон областида тажрибали пиллачилар кўп. Уларни пиллачилик бригадалари ва звеноларига раҳбарлик ишларига тортиш керак.

Пиллачилик агротехникасининг бузилишига қат'ий хотима бериш зарур. Район пиллачилик бўлимларининг ходимлари, агрономлар ва агротехниклар тажрибали пиллачилар блан доим маҳкам алоқа боғлашлари, фаннинг янги ютуқларидан фойдаланиб, илғор пиллачиларнинг тажрибаларини кенг ёйишлари лозим.

Доимий пиллачилик бригадалари ва звеноларини тузиш ҳам колхоз пиллачилигини ривожлантиришда энг муҳим шартдир. Бу эса, колхозчилар ўртасида меҳнат интизомини мустаҳкамлайди.

Андижон областининг пиллачилик соҳасидаги қолоқлигини тезликда йўқотиш — бизнинг шарафли ишимиздир.

Илғор пиллачиларнинг эришган ютуқлари илгари кўп пилла ҳосили олиб ном чиқарган бизнинг областимиз 1947 йилдаёқ урушдан аввалги даражага етиш учун ҳамма имкониятларга эга эканлигини кўрсатади. Масалан, Избоскан районидаги Чапаев номли колхоз 75 қути қурт уруғи боқиб, ҳар қутидан 61,8 килограммдан пилла олди. Хўжаобод районидаги Сталин номли колхоз 100 қути уруғининг ҳар қутисидан 60 килограммдан пилла олди. Шу колхознинг ўртоқ Зебихон Холмирзаева бошлиқ звеноси ҳарбир қути уруғидан 83 килограммдан пилла етиштирди. Бу мисол областимизда пиллачиликни тезликда ривожлантириш учун ғоят катта имконият ва ресурслар борлигини яққол исбот қилади.

Республика пахтакорларининг тўртинчи қурултойи қатнашчилари халқлар доҳийси ўртоқ Сталинга ёзган мактубларида Ўзбекистондаги барча колхозчиларнинг орзу ва тилакларини ифода қилиб, республикамиз социалистик деҳқончилигининг асосий тармоғи бўлмиш пахтачиликни ҳартарафлама ривожлантириш блан бирга, халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини, шу жумладан пиллачиликни ривожлантириш учун мавжуд имкониятларнинг ҳаммасидан фойдаланиш мажбуриятларини ўз устларига олдилар. Қурултой қатнашчилари Ўзбекистондаги барча колхозчиларни Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 30 йиллигини муносиб суратда кутиб олиш йўлидаги умумхалқ ҳаракатини кучайтириб юборишга чақирдилар.

Андижон областининг биз пиллачи колхозчилари республикамиз пахтакорларининг чақириғини ма'қуллаб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 30 йиллиги шарафига ўтказилаётган социалистик мусобақага қўшиламиз ва 1947 йилда давлатга ҳарбир қути уруғдан камида 51 килограммдан пилла топширишни ўзимизнинг асосий вазифамиз деб ҳисоблаймиз.

Биз ана шу катта ва мас'улиятли вазифани муваффақиятли бажариш учун ўз устимизга қуйидаги мажбуриятларни оламиз:

1. Бу йил қурт боқиш соҳасидаги асосий ишларни умумлаштирилган ҳолда олиб борамиз, колхозларда бунинг учун мўлжалланган ҳамма бинолардан фойдаланамиз. 15 мартга қадар кичик даҳагача бўлган қурт боқиладиган биноларни иситиб қўямиз, уларга ҳарбир қути уруғ учун 12 квадрат метр жой ажратиш йўли блан сўкчаклар ўрнатамиз, катта даҳадаги қуртлар боқиладиган биноларни 1 апрельгача тайёрлаб қўямиз, бу биноларда ҳарбир қути уруғ учун 50 квадрат метр ҳисобидан сўкчаклар қўямиз.

2. Тутзорларни тезликда тиклаш учун бу йил 700 мингта тут кўчати ўтқазамиз. Тутзорларни асл ҳолига келтириш учун махсус ўнкунлик ўтказамиз. Шу мақсадда колхозчиларнинг тутзорларга ёппасига чиқиб кўчатлар ўтқазишини та'минлаймиз. Колхоз кўчатзорларида кўчатларни парвариш қилиш учун махсус тутчилик звенолари ташкил этамиз. Тут кўчатларининг қандай сақланишини жамоат назорати остига оламиз, тут дарахтларини кесиш ва пайхон қилишда айбдор бўлган кишиларни қаттиқ жазолаймиз.

3. Мавжуд тут кўчатларини яхши парвариш қилиш мақсадида колхозларда тут дарахтларини ма'лум звенолар ихтиёрига топширамиз, тут дарахтларини парвариш қилиш ва улардан фойдаланишда эгасизликка барҳам берамиз. 1 апрельгача баланд каллакли тутларнинг тагини юмшатиб қўямиз, шунингдек тутзорларнинг ҳаммасини тузатиб тартибга соламиз.

4. Тут баргини эҳтиёт блан, тежаб сарф қилишни та'минлаймиз. Пиллачилик звеноларининг зарур миқдорда тоза барг келтириб туришлари ва баргнинг сўлиб қолишига сабаб бўладиган ортиқча запасларни вужудга келтирмасликлари учун уларга от-улов беркитиб қўямиз.

5. Қуртларни жуда қисқа вақт ичида боқиб етиштирамиз, уларни кўп деганда 28—30 кунда вояга етказамиз. Бунинг учун қуртларни бир кечаю-кундузда камида 7—8 марта боқамиз.

6. Қуртларнинг нобуд бўлмай энг кўп миқдорда сақланишини та'минлаймиз, қурт боқишда, айниқса дастлабки кунлари агротехниканинг ҳамма қоидаларига қандай риоя қилинаётганлигини доим текшириб турамиз. Кичик даҳагача бўлган қуртларни иситилган биноларда боқамиз ва керак даражадаги ҳарорат ҳамда намлик бўлишига қаттиқ риоя қиламиз.

7. Колхозларда қурт боқиш ва тутзорларни парвариш қилиш учун колхозчилардан доим ишлайдиган составда пиллачилик бригадалари тузамиз.

Биз ўз устимизга олган мажбуриятларимизни шараф блан бажаришимизга ишонамиз ва Андижон областини пиллачилик соҳасида яна илғор областьга айлантирамиз.

Ўзбекистондаги пиллачи ўртоқлар!

Биз сизларга мурожаат қилиб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 30 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақага қўшилишга ва бутун республикамизда пиллачиликни янада ривожлантиришга чақирамиз. Социалистик мусобақанинг кенг қизитиб юборилиши тезроқ илгари боришимизга, илғорлар тажрибасини пиллачилик соҳасида ишловчи барча кишилар ўртасига ёйиш ва қолоқларни илғорлар даражасига етказишимизга ёрдам беради.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 30 йиллиги шарафига бўлаётган социалистик мусобақа байроғини баланд кўтарайлик!

Яшасин Совет Ватанимиз!

Яшасин ғалабаларимизнинг ташкилотчиси коммунист (большевик)лар партияси!

Яшасин совет халқининг доҳийси улуғ Сталин!

Бу мурожаат Андижон область пиллачиларининг 1400 киши қатнашган кенгаш вакиллари томонидан бир оғиздан қабул қилинди.

Баҳори донни ўз вақтида экиб олайлик!

Урушдан кейинги тинч қурилиш даврида Ватанимизнинг куч-қувватини янада ошириш, халқимизнинг турмуши ва фаровонлигини тобора яхшилашда қишлоқ хўжалигини юксалтириш ғоятда муҳим вазифалардан ҳисобланади. Қишлоқ хўжалигини шундай юксалтиришимиз керакки, бунинг натижасида қисқа вақт ичида аҳоли учун мўл-кўл озиқ-овқат, саноат учун хомаш'ё, давлатимиз ихтиёрида зарур озиқ-овқат ва хомаш'ё резервлари жамғаришга муваффақ бўлайлик. Шунинг учун ҳам ВКП(б) Марказий Комитетининг февраль Пленуми «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари ҳақида» чиқарган қарорида ғалланинг умумий маҳсулотини уч йил ичида урушдан аввалги даражага етказиш ва бешйилликнинг охирига бориб бу даражадан анча оширишни кескин вазифа қилиб қўйди.

Социалистик қишлоқ хўжалигимизни юксалтиришнинг жанговар программаси бўлган ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг бу қарорини бажаришда Ўзбекистон партия, совет ташкилотлари, барча колхозчилар, МТС ва совхоз ишчилари ҳамда қишлоқ хўжалик ходимлари зиммасига катта мас'улият тушади.

Ўзбекистон Совет Иттифоқининг асосий пахта базаси бўлиши блан бирга, ғаллачилик соҳасида ҳам ма'лум ўрин тутади. Республикамизда пахтачиликни тез сур'атлар блан ривожлантириш — кўп жиҳатдан ғаллачилик хўжалигини кўтаришга ҳам боғлиқдир. Чунки, Ўзбекистонда суғориладиган пахта майдонлари блан бир қаторда миллион-миллион гектар мўл ҳосил берадиган ғаллакор ерларимиз бор. Бизда ғаллачиликни ҳарқанча ривожлантириш ва истаганча дон экишимиз учун ҳамма имкониятлар бор.

Республикамизда ғалладан юқори ҳосил олиб келаётган катта колхозлар, йирик совхозлар ва ажойиб ғалла усталарининг эришган ютуқлари бизда суғориладиган, шартли суғориладиган ерлардан ва лалмикор ерлардан мўл ғалла ҳосили олиш имконияти катта эканлигини равшан кўрсатиб келмоқда. Аммо, дон экинларидан мўл ҳосил олишда асосий шарт — дон экишни ўз вақтида юқори сифатли қилиб ўтказиш, экинни яхши парвариш қилиш, ҳосилни нобуд қилмай йиғиштириб олишдан иборатдир. Бизнинг шароитимизда дон экинларини, айниқса лалмикор ерларда барвақт экиб олиш ҳосилни кўтаришда ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Республикамизнинг асосий ғаллакор районларида баҳори дон экиш февральнинг биринчи кунларидаёқ бошланиб кетган эди. Баҳори дон экишга пухта тайёргарлик блан киришган илғор ғаллакор колхозлар февраль ойи ичидаёқ экиш планини бажариб, пландан ташқари дон экишни давом эттирмоқдалар. Сурхондар'ё областининг колхозлари дон экишни муваффақиятли олиб бормоқдалар.

Баҳори дон экиш қисқа муддатда тугалланиши зарур бўлган бир кампаниядир. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитети бу йил республикамизнинг асосий ғаллакор ерларида баҳори дон экишни 25 мартгача, тоғлик жойларда эса 5 апрельгача тамомлашни қат'ий муддат қилиб белгилади. Партия ва ҳукумат томонидан белгиланган охирги муддат яқинлашмоқда. Экишни қисқа муддатда тамомлаш учун об-ҳаво шароити жуда қулай келишига қарамай, республикамизда баҳори дон экиш жуда кечикаётир. 5 мартгача республикада ҳаммаси бўлиб 37,8 процент ерга баҳори дон экилган. Асосий ғаллакор областьлардан ҳисобланган Тошкент ва Самарқанд областьларида дон экишнинг бориши жуда ҳам қониқарсиз. Тошкент области экиш планини 22 процент бажариб, ўтган йилги сур'атидан 13,7 процент орқада қолмоқда. 207 минг 800 гектар ерга баҳори дон экадиган Самарқанд области планини энди 27 процент бажарди. Фарғона ва Хоразм областьлари шу дамгача баҳори дон экишга киришганлари ҳам йўқ. Наманган, Андижон областьлари ва Қорақалпоғистон АССРда экилган баҳори дон планнинг икки процентини ҳам ташкил этмайди.

Бу областьлардаги партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари баҳори дон экишни кейинга суриш блан ҳосилнинг пасайишига йўл қўяётган бўлсалар, иккинчи томондан ғалла ерларини ҳайдаш ва экиш учун ажратилган трактор, от-улов ва ишлаб турган колхозчиларни тезроқ бўшатиб пахтачилик ишларига сафарбар қилишни кечиктирмоқдалар.

Баҳори дон экишнинг бунчалик паст сур'ат блан боришига асосий сабаблардан бири — ер ҳайдаш ва дон экиш учун ажратилган трактор ва от-улов кучларидан унумсиз фойдаланилишидир. Республикамиздаги МТС лар ер ҳайдаш ва экиш юзасидан берилган топшириқни энди 32,7 процент бажардилар. Айниқса донни трактор сеялкалари блан экиш жуда суст бормоқда. Бунга сабаб, трактор сеялкаларини экишга ўз вақтида тайёрламасликдир. 5 мартгача республикамизда дон экадиган трактор сеялкаларининг атиги 39,3 процента ремонт қилинган. Шунинг натижасида кўп МТСларда ер ҳайдаш блан экиш ўртасида катта тафовут бўлаётир. Тошкент область, Паркент районидаги МТС (директори ўртоқ Фоменко) 595 гектар ерни ҳайдагани ҳолда, бир гектар ерга ҳам дон экмаган. Самарқанд областининг Пастдарғам райони бу йил 12.700 гектар ерга баҳори дон экиши керак. Районда дала ишлари бошланганига анча вақт бўлди, аммо экиш жуда суст бораётир. Сазағон қишлоқ советидаги колхозларда 128 жуфт қўш блан ҳар куни графикдаги 65 гектар ўрнига 30—32 гектар ер ҳайдалмоқда.

Дон экишнинг белгиланган муддатда тугалланиши уруғликнинг жамғарилишига ҳам боғлиқ. Аммо, республикамизда экилиши лозим бўлган уруғлик фонди шу дамгача жамғарилгани йўқ. Мана бу аҳвол ҳам шубҳасиз дон экишни кечиктиришга сабаб бўлади.

Шуни ҳам айтиш кераккн, ер ҳайдаш ва дон экишда мўл ҳосилни та'минлайдиган агротехника қоидаларига ҳам кўп жойларда риоя қилинмаётир. Ерни саёз ҳайдаш, уруғликни доримасдан, белгиланган нормадан кам экиш, ҳатто ерни ҳайдамасдан экиш ҳоллари ҳам юз бермоқда.

Баҳори дон экишни муваффақиятли ўтказиш учун партия ва ҳукумат ғаллакор колхозларга ҳартарафлама ёрдам бермоқда. МТС ларнинг минглаб тракторлари ғалла ерларини ҳайдаш ва экиш учун колхоз далаларига чиқарилди. Давлат, уруғлиги етишмаган колхозларни қарз тариқасида уруғлиқ блан та'мин этмоқда. Ғаллакор колхозларнинг ҳаммасида етарли миқдорда от-улов кучлари бор. Энди бутун гап ана шу воситалардан тўла фойдаланиб, ер ҳайдаш ва дон экишни большевикча уюшқоқлик блан кучайтириб юборишда қолган.

Маҳаллий партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари, қишлоқ хўжалик бўлимлари ва МТС ларнинг ходимлари колхоз ва совхозларга оператив раҳбарлик ва амалий ёрдамни кучайтириб, баҳори дон экишни партия ва ҳукумат томонидан белгиланган муддатда юқори сифатли қилиб ўтказишни та'мин этишлари керак. Тракторчилар, қўшчилар ва барча ғаллакор колхозчилар ўртасида Октябрь социалистик революциясининг 30 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақани кенг кучайтириб юборайлик. Сталинча тўртинчи бешйилликнинг иккинчи йилида мамлакатимизга янада кўпроқ ғалла етказиб бериш учун баҳори донни ўз вақтида экиб, мўл ҳосилга пухта замин тайёрлайлик!

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Ўртоқ И. В. СТАЛИНГА

Белоруссия Коммунист (большевик) лар Партияси Марказий Комитетининг Пленуми партия ва совет халқининг доҳийси, Белоруссия меҳнаткашларининг устози ва дўсти ўртоқ Сталин Сизга большевикча оташин салом юборади.

Белоруссиянинг бутун халқи ВКП(б) Марказий Комитетининг Пленуми «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида» деб чиқарган тарихий қарорини зўр хурсандчилик блан ма'қуллади. Белоруссия большевиклари, ғарбий областьлардаги ишчилар, колхозчилар, деҳқонлар, республиканинг барча меҳнаткашлари Сизнинг раҳбарлигингиз остида тайёрланган бу қарорни қишлоқ хўжалигини тиклаш, янада ривожлантиришнинг жанговар программаси деб қабул қилдилар.

Бутун совет халқи сингари, Белоруссия меҳнаткашлари ҳам колхоз тузумини янада мустаҳкамлаш учун, аҳолини озиқ-овқат блан, саноатни хомаш'ё блан мўл қилиб та'минлаш учун, халқнинг моддий аҳволини янада яхшилаш учун курашишга кескин қарор бердилар.

Ўртоқ Сталин, белорус халқи ҳамма ишда доим Сизнинг оталарча қилаётган ғамхўрлигингиз ва ёрдамингизни сезиб турибди. ВКП(б) Марказий Комитети ва Иттифоқ ҳукумати белорус халқига ҳарбир ишда доим ёрдам бермоқда. Белоруссия меҳнаткашлари республикамизга саноат ускуналари, қишлоқ хўжалик машиналари, бинокорлик материаллари, хўжаликни тиклаш ва янги йирик қурилиш ишларига керакли маблағлар бериб кўрсатаётган катта ёрдамингиз учун, шунингдек Белоруссияда партия ва совет ишларига раҳбарликни мустаҳкамлаш юзасидан қилган ёрдамингиз учун Сиздан ғоят миннатдордирлар.

Қимматли Иосиф Виссарионович, Сизни бутун белорус халқи номидан ишонтириб айтамизки, биз ВКП(б) Марказий Комитетининг «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида» деб чиқарган тарихий қарорини тўла ва муваффақиятли бажариш учун, урушдан кейинги Сталинча бешйиллик планини тезроқ амалга ошириш учун, республиканинг хўжалиги ва маданиятини тиклаш ҳамда юксалтириш, Белоруссия ССРни яна Иттифоқимизнинг энг илғор республикаларидан бирига айлантириш учун бутун кучимизни сарф қиламиз. ВКП(б) нинг ленинча-сталинча Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашган Белоруссия партия ташкилоти Сизнинг доно раҳбарлигингиз остида урушдан кейинги давр қийинчиликларини большевикларча енгади ва Сизнинг Белоруссия республикаси олдига қўйган вазифаларингизни бажаради.

Яшасин Бутун Иттифоқ Коммунист (большевик) лар Партияси ва унинг ленинча-сталинча Марказий Комитети!

Яшасин большевиклар Партиясининг улуғ йўлбошчиси Совет давлатининг доно раҳбари, СССР халқларининг севикли отаси ўртоқ Сталин!

Бу мактуб Белоруссия К(б)П Марказий Комитетининг XII пленумида қабул қилинган.

Россияда чоризм ағдарилганининг 30 йиллиги

Профессор И. РАЗГОН

Тарих фанлари доктори

I.

Биринчи рус революцияси ва ундан кейин бошланган мудҳиш Столипин реакцияси даври «чор монархиясининг бутун сирини фош қилди, уни «энг охирги чекига» етказиб қўйди, унинг тамомила чириганлигини, разиллигини, қабиҳ Распутин бош бўлган чор шайкасининг сурбетлигини, фоҳишлигини, Россияни аҳулийлар, ишчилар, инқилобчиларнинг қонига белаган қиргинчи Романовлар хонадонининг йиртқичликларини, я'ни, миллион-миллион десатина ери бўлган ва ўзининг ҳамда ўз синфининг «муқаддас мулки»ни сақлаш учун ҳар қандай ваҳшийликдан, ҳар қандай жиноятдан қайтмайдиган, ҳар қанча кишини хонавайрон ва нобуд қилишдан қайтмайдиган, «тенглар орасида биринчи» деб ҳисобланган помешчикларнинг ёвузликларини фош қилди» (Ленин, XX том, 14-нчи бет).

Биринчи жаҳон уруши йилларида чоризмнинг жиноий ва чирик бир идора усули эканлиги янада яққол кўринди.

Рус буржуазияси уруш бошлаш блан янги бозорларни қўлга олиш ва ҳарбий буюртмалар орқасида бойишни орзу қилиш блангина қолмади. Буржуазия уруш ваз'иятидан фойдаланиб, мамлакатдаги инқилобий ҳаракатни осонлик блан бостириш мумкин деб ўйлаган эди.

Ҳаёт бундай мўлжалларнинг пуч эканлигини кўрсатди. 1914 йилда бошланган империалистик уруш янги революцияни тезлаштирган қудратли куч бўлди.

Уруш чоризмнинг мамлакат мудофаасини уюштиришга тамомила қобил эмаслигини кўрсатди. Россиянинг саноати кучсиз ва заиф саноат бўлиб, армияни зарур ҳарбий техника блан, ўқ-дори, кийим-кечак блан та'мин этолмас эди. Немисларнинг артиллерия ўтига кўпинча жавоб берилмас эди, чунки чор армиясида тўплар ва снарядлар, пулемётлар ва ҳатто милтиқлар ҳам етишмас эди. Генералларнинг фаросатсизлиги ҳукумат муассасалари ва ҳарбий муассасаларда немис жосусларининг жойлашиб олганлиги, мамлакатнинг ҳарбий-техника жиҳатидан тайёр эмаслиги 1915 йилдаёқ рус армиясининг жиддий мағлубиятга учрашига сабаб бўлди.

Империалист буржуазия «қат'ий ғалаба қозонгунча» уруш қилиш тарафдори эди. Уруш кенг бозор яратиб берди, буржуазия илгари бундай кенг бозорга эга эмас эди. Рус капиталистларининг фойдаси беҳад ортди. Улар давлатдан буюртма ва ёрдам тариқасида кўп миқдорда маблағ олдилар. Улар янги мустамлакаларни, янги бозорларни қўлга олишни хаёл қилган эдилар.

Россиянинг иттифоқчилари бўлмиш Англия ва Франция Шарқий фронтда янги ҳужум бошлашга тайёрланишни ва рус қўшинларининг актив ҳаракат қилишини қаттиқ талаб этди. Чор Россияси иқтисодий жиҳатдан ғоят ривож топган ана шу бой капиталист давлатлардан қарздор ва уларнинг ярим мустамлакаси эди. Ажнабий капитал Россия саноатида ҳукмронлик қилар эди. Энг катта металлургия заводлари француз капиталистлари қўлида эди. Нефть саноатининг қарийб ярми инглизлар ва французлар ихтиёрида эди. Ажнабийлар Донбассдаги тошкўмир саноатига ҳам хўжайинлик қилар эдилар. Чет эл банклари ва даставвал инглиз-француз банклари рус саноатининг фойдасидан талайгина қисмини олар эди. Чоризм чет эл капиталистларидан миллиард-миллиард сўмлаб қарз олар эди. Ана шу қарзлар учун чет элларга олтин ҳисоби блан миллион-миллион сўмлаб процент тўланиб турилар эди.

Урушнинг ҳар ойи сайин Россиянинг инглиз-француз капиталига қарамлиги оша борди. Чоризм инглиз-француз империализмига қарам бўлиб қолди.

Мамлакатнинг хўжалиги тобора кўпроқ вайрон бўлди. Тошкўмир ва нефть чиқариш камайди. Домна печьлари бирин-кетин сўна борди—жам'и 36 домна ўчди. Металл эритиш камайди. Аҳвол шу даража мушкуллашдики, ҳатто ҳарбий заводлар ҳам ўзларига кераклп металлнинг атиги ярмини олдилар. Темирйўл транспортининг хароб бўлиши туфайли, мамлакатнинг айрим районлари бир-биридан ажралиб қолди. Экин майдонлари қисқарди. Далада ишлайдиган эркаклардан маҳрум бўлиб қолган якка хўжаликлар уруш машаққатларига бардош беролмадилар. Ғалла соҳасида қийинчилик бошланди, очлик бошланай деб қолди.

Россиядаги барча сиёсий партиялар ичида большевиклар партияси ва бу партиянинг Думадаги фракциясигина бирдан-бир тўғри инқилобий йўл тутди. Большевиклар бу урушни ҳарҳол ҳар икки томондан олиб борилган империалистик, талончилик уруши деб атадилар. Ленин оммага тушинтириб айтдики, уруш «бошқа мамлакатларни талаш учун, майда халқларни эзиш учун, молия ишлари соҳасида бутун дун'ёга ҳоким бўлиш учун, мустамлакаларни тақсимлаш ва қайтадан тақсимлаш учун, турли мамлакатларнинг ишчиларини алдаш ва уларни бир-биридан ажратиб юбориш йўли блан, чирётган капиталистик тузумни қутқазиб қолиш учун» олиб борилмоқда (Ленин, XX том, 15-нчи бет).

Большевиклар империалистик урушга қарши, сулҳ учун инқилобий кураш олиб боришга да'ват қилдилар, бу курашни пролетар революциясининг ғалабаси учун, урушқоқ империалист буржуазия ҳокимиятини ағдариб ташлаш шиори остида олиб боришга чақирдилар. Большевиклар партияси пролетариат гегемониясини буржуа-демократик революциянинг ғалабаси учун ва буржуа-демократик революциянинг социалистик революцияга айланиши учун асосий шарт деб билган бирдан-бир партия эди. Большевиклар партияси Россияда социализмнинг ғалаба қозониши мумкин эканлигини э'тироф этган ва буржуа революциясидан социалистик революцияга ўтиш даврида амалий инқилобий платформага эга бўлган бирдан-бир партия эди. Большевиклар партияси империалистик урушга қарши охиригача курашишдан, пролетар интернационализми учун, шовинизмга ва мудофаачиликка қарши раҳмсиз курашган бирдан-бир партия эди.

Чор ҳукумати большевикларни қаттиқ та'қиб этди. Большевикларни турмаларга қамадилар ва узоқ Сибирьга сургун қилдилар. IV Давлат думасининг депутати бўлган большевиклар ҳам қамоққа олиниб, суд қилинди ва Шарқий Сибирьнинг узоқ районларига абадий сургун қилинди.

Ана шундай қаттиқ та'қиб ва жазо чоралари амалга оширилишига қарамай, Ленин—Сталин партияси омма ўртасидаги ишларини асло бўшаштирмади. Большевикларнинг ҳаққоний, инқилобий сўзлари фабрика ва заводлардагина эмас, балки фронтда ҳам эшитилди. Ўша вақтда чет элда муҳожир бўлган Ленин ва Сибирь сургунида бўлган Сталин большевиклар партиясига раҳбарлик қилиб турдилар.

Большевиклар партияси 1915 йилнинг ёз фаслида мамлакатнинг марказидаги тўқимачилик фабрикаларида, шунингдек Донбасс конларида кенг миқ'ёсда иш ташланишига муваффақ бўлди. Шундан кейин бошқа районларда ҳам иш ташлаш ҳаракати бошланди. Бу ҳаракатнинг ўзига хос хусусияти шундаки, урушга кетган эркак ишчилар ўрнини босган аёллар, ишчи ёшлар чоризмга ва капитализмга қарши фаол курашучилар сафига қўшилдилар. Айни замонда деҳқонлар помешчикларга қарши қўзғолдилар. «Аёлларнинг қўзғолонлари» кенг ёйилди. Чор ма'мурлари деҳқон хотин-қизларнинг фаол ҳуружларини «аёлларнинг қўзғолонлари» деб атаган эди.

1916 йилда иш ташлаш ҳаракати ғоят кучайиб кетди. 1916 йилнинг октябрь ойидагина мамлакатда 200 минг ишчи иш ташлади. Ўрта Осиёда —Ўзбекистон, Қозоғистон, Туркманистон ва Қирғизистон халқлари чор ҳокимиятининг жабри-зулмига қарши қўзғолон кўтардилар. Мамлакатнинг чеккасидаги ҳамма ўлкаларда, унинг миллий районларида миллий-озодлик ҳаракати кучайди.

Россияда революция яқинлашиб қолган эди. Ишчилар синфидаги инқилобий руҳнинг ўсганлигигина эмас, балки солдатлардаги сиёсий онгнинг ўсганлиги ҳам революциянинг яқинлашиб қолганлигини кўрсатар эди. Большевиклар уларга мамлакатдаги ҳақиқий аҳволни тушинтириб бердилар ва солдат шинелини кийган деҳқонлардан иборат аскарларнинг кўпчилиги халқ бошига тушган кулфатнинг айбдорлари кимлар эканлигини яққол тушина бошладилар.

Чоризм ва буржуазия революциянинг олдини олишга қарор берди. Чоризм ҳам, буржуазия ҳам революцияга қарши фитна кўтарди.

Чор ҳукумати ҳамма буржуа ташкилотларини тарқатиб юбормоқчи, Давлат думасини тарқатиб юбормоқчи бўлди. Якка ўзи Германия блан сулҳ тузмоқчи бўлди, шундан кейин инқилобий ташкилотларга қаттиқ ҳужум қилиб, революцияни энг бошданоқ бостирмоқчи эди.

Империалист буржуазиянинг ниятибошқача эди. Империалист буржуазиянинг Англия ва Франция элчилари томонидан мадад олган корчалонлари династия йўли блан ўзгариш қилиб, революциянинг олдини олишга қарор бердилар. улар Николай II ни тахтдан воз кечиб, бу тахтни пошшонинг буржуазияга яқин турган укаси Михаил қўлига топшириш, тўла «ғалаба қозонгунча» уруш қилиш учун буржуазия ҳукуматини тузиш ва ҳокимият тепасига чиқиб олгандан кейин революцияни тор-мор келтириш ниятида эдилар.

Халқ душманлари томонидан қилинган бу фитналарнинг бирортаси ҳам муваффақият топмади. Революция уларнинг қора ниятларига қаттиқ зарба берди. Халқимиз Ленин—Сталин партиясининг раҳбарлиги остида революция қилди.

Россияда большевиклар раҳбарлигининг маркази, я'ни партия Марказий Комитетининг Бюроси Петроградда иш кўрар эди. 1916 йилнинг май ойида Сибирь сургунидан қочиб яширинча пойтахтга келган В. М. Молотов Марказий Комитет Бюросига раҳбарлик қилмоқда эди. Марказий Комитет Бюроси мамлакатдаги партия ташкилотлари блан алоқа қилиб турар эди. Чоризмга қарши қуролли қўзғолон арафасидаги ойларда Петроградда В. М. Молотовдан ташқари М. И. Калинин, А. А. Андреев ва бошқа отоқли ленинчилар ҳам партия ишини олиб бордилар.

Та'қиб ва жазо чоралари кўрилишига қарамай, большевиклар ўз ишларини кучайтириб юбордилар ва бутун мамлакатда омманинг большевикларга бўлган муҳаббати тобора ошди

II.

1917 йил 9 (22) январьда, я'ни «Қонли якшанба» йиллиги ўтказилган кунда большевикларнинг чақириғига мувофиқ Россиянинг пролетар марказларида юз минглагарча ишчилар иш ташлади. Ўша куни Петроградда 300 минг киши, Москвада барча ишчиларнинг учдан бир қисмига яқини иш ташлади. Петроград, Москва ва Бокуда иш ташлашлар блан бирга намойишлар ҳам бўлди. Ишчилар қизил байроқларни ва: «Йўқолсин чор ҳокимияти!», «Яшасин демократик республика!» деган шиорларни кўтариб кўчаларга чиқдилар.

Петроград полицияси қути учиб ваҳимага тушиб қолганлигини яширмай, қуйидагиларни ма'лум қилди: «Умумий иш ташлаш ғояси кун сайин янги тарафдорлар топмоқда ва бу ғоя 1905 йилдагидек кенг ёйилмоқда».

10 февральда, я'ни IV Давлат думасидаги большевиклар фракцияси устидан бўлган судга бир йил тўлган кунда большевиклар ишчиларни яна иш ташлашга чақирдилар. Иш ташлаш ҳаракати Петроград, Москва ва бошқа саноат марказларидаги кўп корхоналарга ёйилди.

Ҳаракат тобора кучайди.

Меньшевиклар ва эсерлар кураш майдонига чиқдилар. Улар инқилобий ҳаракатни бостиришга, бу ҳаракатни либерал буржуазия йўлига туширишга уриниб кўрдилар. Масалан, меньшевиклар шу мақсадда 14 февральда, я'ни Давлат думаси очиладиган кунда ишчиларни намойиш қилиб Дума олдига келишга зўр бериб да'ват қилдилар. Аммо ишчилар оммаси меньшевикларга эмас, балки большевикларга эргашиб борди, Давлат Думаси ҳузурига бормасдан намойиш қилди.

18 февральда Путилов заводида иш ташлаш бошланди. Бошқа корхоналарнинг эркак ва аёл ишчилари ҳам путиловчиларга қўшилдилар. 22 февральда иш ташлаш Петроградаги завод ва фабрикаларнинг ҳаммасига ёйилди деса бўлади.

23 февраль (8 мартда), я'ни халқаро хотин-қизлар кунида иш ташлаш ва кўча намойишлари янада кенгайди. Аёл ишчилар большевикларнинг чақириғига мувофиқ кўчаларга чиқдилар, ишчилар уларни фаол қувватладилар. Сиёсий иш ташлаш чоризмга қарши умумий сиёсий намойишга айлана бошлади. 24 февральда иш ташлаш ҳаракати янада кучайди. Эртаси куни, я'ни 25 февраль (10 март) да Петроградининг барча ишчилари сиёсий иш ташлашга қўшилдилар. Кўча ва майдонларда қизил байроқлар кўтарган ишчиларнинг намойиши бошланди. Намойишчилар: «Йўқолсин пошшо!», «Битсин империалистик уруш!» деган шиорларни кўтариб бордилар. Ишчилар ба'зи жойларда полицияни ва жандармларни қуролсизлантиришга киришдилар. Ҳар икки томондан ҳам ўлган ва ярадор кишилар бўлди.

Полиция ва жандармлар пулемётлар блан қуролландилар. Шаҳар ҳарбий участкаларга бўлинди. Чор ма'мурлари уй томларининг тагига пулемёт қўйдилар. Петроград ҳарбий округининг қўмондони генерал Хабалов аскарларга полицияга ёрдам беришни буюрди. Ишга киришмаган ишчиларни генерал фронтга юбориш блан қўрқитди. Николай II ўз қарорғоҳида туриб, Хабаловга бундай телеграмма берди: «Пойтахтдаги тартибсизликларга эртаги куннинг ўзидаёқ чек қўйишни буюраман». Знаменский майдонида полиция ишчилар намойишини ўққа тутди.

Аммо чоризмнинг кучлари тугаб бормоқда эди.

Большевиклар Марказий Комитети Бюроси 26 февраль (11 март)да халққа қарата мурожаат чиқарди. Марказий Комитет Бюроси бу мурожаатда чоризмни қўзғолон қилиш йўли блан ағдариб ташлашга ва муваққат инқилобий ҳукумат тузишга чақирди.

Большевиклар аскарлар ўртасида кенг тушинтириш ишлари олиб бордилар. Ишчилар ва хусусан аёл ишчилар кўчаларга ва майдонларга чиқарилган ҳарбий қисмларни ўраб олиб, солдатларга мурожаат қилдилар, уларни халққа қўшилишга ва манфур чор ҳукуматини ағдариб ташлашга чақирдилар.

26 февраль куни Павлов полкидаги роталардан бири ишчиларга қаратиб ўқ узиш тўғрисида буйруқ олган бўлса ҳам, миршабларга қарши ўт очди. Аскарлар ишчилар томонига ўта бошладилар. Чоризм 1905 йилдаги каби бу сафар ҳам инқилобчи халққа қарши курашда армияга таяна олмади. 27 февраль (12 март) эрталаб пойтахтда 10 минг солдат халқ томонига ўтди. Кечга томон қўзғолончи солдатлар сони 60 мингдан ошди. Бирлашган ишчи ва солдатлар большевиклар раҳбарлигида ҳукумат биноларини ишғол қила бошладилар, аслаҳахонани қўлга олдилар, ишчиларни қуроллантирдилар, турмаларда ётган инқилобчиларни озод қилдилар, чор министрлари ва генераллардан бир қанчасини қамоққа олдилар.

Революция ғалаба қилди. Бу революция шунинг учун ғалаба қилдики, инқилобий жангларда синалган ва чиниққан большевиклар партияси томонидан уюштирилган ва унинг раҳбарлигидаги Россиянинг инқилобчи пролетариати халққа бош бўлди. Ленин Россиядаги воқиалар ҳақида Швейцарияга хабар келган чоқда, бундай деб ёзган эди: «Революцияни пролетариат қилди, қаҳрамонлик кўрсатди, қон тўкди, жуда кенг меҳнаткаш ва энг камбағал аҳоли оммасини ўзига эргаштириб олиб борди» (XX т, 23—24-нчи бетлар).

Давлат Думаси ўзини тарқатиб юбориш тўғрисида пошшодан буйруқ олганидан кейин қўзғолончилар назарида ҳокимият масаласини хўжа кўрсинга ҳал қилмоқчи бўлди. Пошшога содиқ бўлган монархист Давлат Думаси пошшонинг фармонини бажармай иложи йўқ эди, чунки пошшонинг фармонини бажармаса, бу нарса инқилобий бир чорага ўхшаб қолган бўлур эди. Дума пошшонинг фармонига бўйсунишга қарор берди, аммо депутатларга тарқалиб кетмай, «хусусий кенгаш» ўтказиш учун қолишни буюрди. Ана шу «хусусий кенгаш»да буржуазиянинг ҳокимият қўзғолончилар қўлига ўтиб қолишидан қўрққанлиги аниқ кўринди. Эсер-меньшевикларнинг раҳбарлари блан келишилиб «Петроградда тартиб жорий қилиш ва муассасалар ҳамда шахслар блан алоқа қилиб туриш учун» Муваққат Комитет тузилди. IV Давлат Думасининг раиси, йирик помешчик Родзянко Муваққат Ҳукуматга бошлиқ қилинди.

Ўша куни, я'ни 27 февральда ишчи ва солдат депутатлари Петроград Советининг мажлиси бўлди.

Советлар тузиш ғояси 1905 йилдан буён ишчилар онгида яшаб келар эди. Ишчилар 1917 йил февраль кунларида бу ғояни амалга ошира бошладилар. Большевикларнинг чақириғига мувофиқ, фабрика, заводларда, ҳарбий қисмларда ишчи ва солдатлардан Советга депутатлар сайлана бошлади. Петроградда ишчи ва солдатларнинг ғалаба қилганлиги тўғрисида хуш хабар олиниши бланоқ, я'ни пошшо тахтдан туширилган куннинг эртасигаёқ ҳамма ерда Советлар тузила бошлади. 1905 йилда ишчи депутатлари Советлари тузилган эди, 1917 йилда эса, большевикларнинг ташаббуси блан ишчи ва солдат депутатлари Советлари тузилди. Солдатларнинг кўпчилиги деҳқонлар эди. Шундай қилиб, ишчи ва солдат депутатлари Советлари ишчилар синфи блан деҳқонларнинг иттифоқини ифода қилар эди.

Большевиклар ишчи ва солдатларнинг кўчаларда ҳамда майдонларда олиб борган қуролли курашига раҳбарлик қилган бир чоқда эпчил сиёсатдонлар ва иғвогарлар, буржуазия думлари бўлмиш меньшевиклар ва эсерлар Советлардаги ўринларни эгаллаб олдилар. Ўша вақтда Ленин узоқ муҳожирликда, Сталин ва Свердлов Сибирь сургунида эди; отоқли большевикларнинг кўплари турма ва сургунларда эди. Меньшевиклар ва эсерлар эса, Петроградда дориламон юрмоқда эдилар. Улар инқилобий ҳаракатни ўзларига бўйсундиришга ҳаракат қилдилар. Масалан, келишучи партияларнинг вакиллари меньшевиклар ва эсерлар Петроград Советига ва бошқа бир қанча шаҳарлардаги Советларга, шу жумладан Москва Советига ҳам бош бўлиб олдилар. Халқ Советларга халқ ҳокимиятининг органи деб қаради, Советлар меҳнаткашлар оммасининг ҳамма орзуларини амалга оширади ва биринчи навбатда капиталистлар ва помешчикларгагина фойдали бўлган империалистик урушга хотима беради, деб умид боғлаган эди. Аммо халқнинг меньшевик ва эсерлар қўлидаги Советларга нисбат қилган умидлари рўёбга чиқмади. Аммо революциянинг дастлабки ютуқларига берилиб кетган кенг қўзғолончилар оммаси ўша вақтда буни англамаган эди.

III.

Пошшо ўзининг олий бош қўмондон қарорғоҳида бўлган вақтида пойтахтдаги воқиаларни эшитди. Пошшо қўзғолончиларни бостириш учун Петроградга «содиқ» қўшинларни юборди ва ўзи ҳам дарҳол Петроградга қараб йўлга тушди. Аммо аскарлар пошшога жуда ҳам «содиқ» эмас эдилар: аскарлар йўлда инқилобий қисмлар блан дўстлашиб, уларга қўшилдилар. Николай II нинг ўзи эса Дно станциясидан нари ўтолмади: уни ўтказмадилар. Николай II тахтдан воз кечишга мажбур бўлди. Николай II нинг империалист буржуазия пошшо қилиб кўтармоқчи бўлган укаси Михаил даҳшатли воқиалардан қўти учиб, тахтга чиқишдан воз кечди.

Давлат Думасининг Муваққат Комитети вакиллари ва Петроград Совети вакилларининг қўшма мажлисида ҳокимият тўғрисидаги масала ҳал этилди. Меньшевиклар ва эсерлар буржуазия ва помешчикларнинг вакилларидан иборат Муваққат ҳукумат тузишга рози бўлдилар ва бу ҳукуматга ҳар жиҳатдан ёрдам ва'да қилдилар. Ана шу буржуа ҳукуматини «демократик» ҳукумат қилиб кўрсатиш учун эсер Керенский унинг ҳай'атига киргизилди. Тузиладиган ҳокимиятнинг қандай ҳокимият бўлиши кераклиги ҳақидаги масала Та'сис этучи Мажлис очилишигача ҳал этилмай қолди. Шундай қилиб, Россия ҳатто республика ҳам деб э'лон қилинмади. Бунинг сабаби ма'лум: империалистик буржуазия конституцияли монархия тузишни орзу қилар эди.

Помешчик, земство арбоби князь Львов Муваққат ҳукуматга бошлиқ қилинди. Николай II князь Львовни ўз ҳукуматининг бош министри қилишга мўлжаллаб қўйган эди. Уруш тарафдори бўлган империалист, буржуа кадетлар партиясининг раҳбари Милюков ташқи ишлар министри бўлди. Москвали фабрикант, рус империалист буржуазиясининг таянчларидан бири бўлган Гучков ҳарбий министр қилиб тайинланди. Бу, буржуазия ва буржуалашган помешчиклар ҳукумати эди.

Буржуазия вакиллари янги ҳукуматни «қонуний» ҳукумат қилиб кўрсатиш учун тахтдан воз кечган пошшодан князь Львов номига ҳукумат тузишни унга топшириш ҳақида руҳсат қоғози олдилар. Шундай қилиб, Муваққат ҳукумат ўзини ҳокимиятни қўзғолон қилган инқилобчи халқ қўлидан эмас, балки «қонуний пошшо қўлидан олган ҳукумат деб ҳисоблади».

Ўртоқ Сталин сургундан қайтиб келгандан кейин тез орада ёзган мақолаларидан бирида халққа бундай деб тушинтирди:

«Муваққат ҳукумат бизда баррикадаларда эмас, балки баррикадалар ёнида пайдо бўлди. Шу сабабдан бу ҳукумат инқилобий ҳукумат ҳам эмас,—у революция кетида судралиб юрипти, холос.

. . . Революциянинг кучайишидан қути учган ва империалистик майлларга берилган Муваққат ҳукумат ма'лум сиёсий вазиятда уюшиб боручи контрреволюция учун «қонуний» бир ниқоб ва парда бўлиши мумкин деб хавфсраса бўлади» (III том, 14-нчи бет).

Муваққат ҳукумат империалистик уруш «тўла ғалаба қозонгунча» давом эттирилади деган эди, шу нарсанинг ўзи Муваққат ҳукуматнинг халққа қарши ҳукумат эканлигини кўрсатди. Меньшевиклар ва эсерлар халқни ниҳоятда қийнаган сулҳ тузиш ва урушни тўхтатиш масаласини хас-пўшлаб кетиш ва ҳокимиятни буржуазия қўлига топшириш учун қўлларидан келган бутун чорани кўрдилар

IV.

Ишчи ва солдатлар қилган революция натижасида буржуазия ҳокимият тепасига чиқди. Аммо, буржуа Муваққат ҳукумати блан бир қаторда ишчи ва солдат депутатлари Советлари ҳам бор эди. Ишчи ва деҳқонлар Советларни ўз халқ ҳокимият органлари деб билдилар.

Ленин бундай деб ёзган эди:

«Революциямизнинг ғоят ажойиб ўзига хос хусусияти шундаки, у икки ҳокимиятчиликни вужудга келтирди. . .

Икки ҳокимиятчилик нимадан иборат? Шундан иборатки, буржуазия ҳукумати бўлмиш Муваққат Ҳукумат блан бир қаторда ҳали бошланғич ҳолида, кучсиз бўлса ҳам шубҳасиз амалда яшаётган ва ўсаётган бошқа ҳукумат, я'ни Ишчи ва Солдат Депутатлари Советлари вужудга келди» (XX том, 94-нчи бет).

Меньшевиклар ва эсерлар бош бўлган Советлар ишчи ва солдатлар курашиб қўлга киритган ҳокимиятни большевикларнинг норозилигига қарамай, ўз ихтиёрлари блан буржуазия қўлига топширдилар.

Россия Европадаги катта давлатларнинг ҳаммаси ўртасида майда буржуазия энг кўп бўлган мамлакат эди. Революция сиёсат соҳасида тажрибасиз бўлган миллион-миллион кишиларни уйғотди. Сиёсат соҳасидаги майда буржуа ғоялари блан уларни алдаш ва чалғитиш осон эди. Уруш йилларида ишчилар синфининг ҳам ғоят ўзгарганлигини э'тиборга олиш керак. Тажрибали ишчиларнинг 40 процентчаси армияга сафарбар қилинган эди. Фабрика ва заводларга кўпгина янги ишчилар келди. Буларнинг орасида фронтга сафарбар этилишдан яшириниб қолиш учун ҳаракат қилган майда буржуа унсурлар, чунончи майда хусусий мулк эгалари, косиблар, боққоллар ҳамда пролетариатга ёт бўлган кишилар ҳам бор эди.

Шу сабабдан сиёсатда тажрибасиз бўлган, майда буржуа таассуротида қолган ва революциянинг дастлабки ютуқларига маст бўлган, кенг халқ оммаси революциянинг дастлабки ойларида келишучи партияларга асир бўлиб қолдилар ва буржуазия ҳокимияти Советларга ўз ишини олиб боришга ҳалақит бермайди деб, солдадиллиқ қилиб, давлат ҳокимиятини буржуазия қўлига беришга рози бўлдилар.

Муваққат ҳукумат тузилган биринчи кунлариданоқ унинг эски сиёсатни давом эттиражаги ва чоризмнинг ағдарилиши натижасида халққа бундан ҳеч қандай манфаат бўлмаслиги аниқ эди.

Империалистик уруш давом этаберди. Ерлар помешчиклар қўлида қолаберди, деҳқонлар ер ололмадилар. Капиталистлар 8 соатлик иш кунини жорий қилиш, ишчиларнинг иш ҳақини оширишни хаёлларига ҳам келтирмадилар. Муваққат ҳукуматнинг миллий сиёсати чоризмнинг жабри-зулмдан иборат миллий сиёсатининг ўзгинаси эди. Буржуазия монархияни тикламоқчи ва инқилобий кучларни тамомила тор-мор келтирмоқчи бўлди.

«Большевиклар партияси олдида дастлабки ютуқларга маст бўлган ишчи ва солдатлар оммасига революциянинг тўла ғалабаси ҳали узоқ эканлигини, ҳокимият буржуа Муваққат ҳукумати қўлида қолар экан, Советларда эса, келишучилар-меньшевик ва эсерлар хўжайинлик қилар экан, халқнинг сулҳга ҳам, ерга ҳам, нонга ҳам эриша олмаслигини, тўла ғалаба қозониш учун яна бир қадам илгари бориш ва ҳокимиятни Советлар қўлига топшириш зарур эканини тушинтириш вазифаси турар эди» (ВКП(б) тарихи қисқа курси. 229—бет).

12 (25 март)да И. В. Сталин сургундан қайтиб келди. Ўртоқ Сталин Марказий Комитет Бюросига ва «Правда» газетасига раҳбарлик қила бошлади. Ўртоқ Сталин Петроградга қайтиб келганидан икки кун кейин «Правда» газетасида «Ишчи ва солдат депутатлари Советлари тўғрисида» мақоласини босиб чиқарди. Ўртоқ Сталин бу мақоласида эски ҳокимият кучлари ҳали янчиб ташланмаганлигини кўрсатди. Эски ҳокимиятнинг кучлари яширинган эдилар ва озод Россияга ҳужум бошлаш учун қулай фурсат кутиб турар эдилар.

Ўртоқ Сталин бундай деб ёзди:

«Эски ҳокимиятни тор-мор қилиш учун қўзғолон қилган ишчи ва солдатларнинг муваққат иттифоқи кифоя эди. Чунки, рус революциясининг кучи ишчилар блан солдат шинелини кийган деҳқонларнинг иттифоқида эканлиги ўз-ўзидан аниқ ма'лум.

Аммо эришилган ҳуқуқларни сақлаб қолиш ва революцияни яна ривожлантириб юбориш учун ишчилар блан солдатларнинг муваққат иттифоқигина асло етарли эмас.

Бунинг учун шу иттифоқни онгли ва мустаҳкам, узоқ давом этадиган барқарор иттифоққа айлантириш, контрреволюциянинг иғвогарлик ҳуружларига бардош бериш учун етарли даражада чидамли иттифоққа айлантириш зарур. Чунки инқилобий ишчиларнинг инқилобий солдатлар блан иттифоқини мустаҳкамлаш рус революциясининг узил-кесил ғалаба қозонишига гаров эканлиги ҳаммага аён.

Ишчи ва солдат депутатлари Советларининг ўзи шундай иттифоқ органларидир» (III т, 1—2-нчи бетлар).

3 (16) апрельда В. И. Ленин чет эллардан Петроградга қайтиб келди. Большевиклар партияси, ишчилар, матрослар, солдатлар уз доҳийсини зўр хурсандчилик блан кутиб олдилар. Эртаси куни, я'ни 4 апрельда Ленин машҳур Апрель тезисларини э'лон қилди. Ленининг Апрель тезислари партияга ва пролетариатга буржуа-демократик революциядан пролетар, социалистик революцияга ўтиш учун гениал программа берди.

Апрель тезислари большевикларнинг шундан кейинги ишлари учун ғоят катта аҳамиятга эга бўлди. Апрель тезислари партияга курашнинг янги шароитида иш олиб бориш йўлини кўрсатди. «Партиянинг,—дейди Ўртоқ Сталин,— бир зарб блан янги йўлга ўтиб олиши учун Лениннинг машҳур «апрель тезислари» керак эди».

Партия тамомила Ленин кўрсатган йўлдан борди.

Партия зўр ғайрат ва сабот блан оммани уюштирди, омманинг сиёсий онгини оширди, Муваққат ҳукуматнинг империалистлар ҳукумати эканлигини ва ўзларини «демократлар» ва «инқилобчилар» деб кўрсатган меньшевик ва эсерларнинг хоинлигини фош қилиб ташлади. Большевиклар партияси халқ ҳокимиятини, я'ни совет ҳокимиятини барпо қилиш учун, буржуа-демократик революциядан социалистик революцияга ўтиш учун оммани чидам ва сабот блан курашга тайёрлай бошлади.

Большевиклар Ленин ва Сталиннинг раҳбарлиги остида ғоят кўп иш қилдилар. Улар ишчи ва деҳқонлар оммасини ўз томонларига ўтказиб олдилар ва чоризм ағдарилганидан саккиз ойдан камроқ вақт ўтгач, халқни капиталист ва помешчиклар устидан ғалаба қозониш сари, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси сари, Совет республикасини барпо қилиш сари бошлаб бордилар.

ВКП(б) МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИНИ ВА ЎРТОҚ СТАЛИНГА ЁЗИЛГАН МАКТУБДА ОЛИНГАН МАЖБУРИЯТЛАРИМИЗНИ БАЖАРАМИЗ

Кўклам дала ишларини тез ва пухта ўтказиб, мўл ҳосилга замин тайёрлаймиз

ДАСТЛАБКИ КУНЛАРДА

(«Қизил Ўзбекистон» мухбиридан)

Агитатор дала шийпонида колхозчиларга ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг қарорини ўқиб эшитдирар экан, бу ерда ўтирганлардан бири адрлар тагидаги ерга қаради ва:

— Ҳақиқатан ҳам тўғри. Ўтган йиллар бизнинг колхозда ҳам кўпгина сувли ер экилмай қолди. Пахта ҳосили пасайиб кетди. Фақат бултур иш бир оз дуруст бўлди, — деб луқма ташлади.

Тушки овқат вақти эди. Ўртоқ Раҳимов бошлиқ бригада шийпонида қўшни бригадалардан ҳам келган колхозчилар қарор ўқилиб бўлгач, ўзаро суҳбатларда ўзларининг ўтган йилги ишлари, бу йилги ва яқин келажакдаги вазифаларни кўз олдиларига келтирдилар.

Янгиқўрғон район Ленин қишлоқ советидаги Ворошилов номли колхоз 1941 йилда ҳар гектар ердан 25 центнердан миср пахтаси олган эди. Ватан уруши йиллари колхоз давлат пахта тайёрлаш планини бажармади, ҳосил пасайиб кетди. Экин майдони камайиб қолди. Лекин колхоз а'золари пахтачиликни тиклаш ва юксалтириш Сталинча программасининг биринчи йилида катта бурилиш ясадилар. Бултур ҳарбир гектар ердан 21 центнердан миср пахта ҳосили олинди.

Колхоз а'золари бу йил ўртоқ Сталинга ёзилган мактубга асосан, ҳарбир гектар ердан 25 центнердан пахта етиштириш учун дала ишларига пухта тайёргарлик блан киришдилар. Суғориш шаҳобчалари қисқа муддатда тўла тартибга келтирилди. Қишлоқ хўжалик машиналари белгиланган муддатдан илгари ремонтдан чиқарилди. Далага 4 минг арава маҳаллий ўғит чиқариб тўкилди, минерал ўғитлар колхоз омборига ташиб олинди.

Колхозчилар ВКП(б) Марказий Комитети Пленуми қарори ўқилгандан кейин партия ташкилотининг ташаббуси блан ички имкониятларни янада сафарбар қилдилар, ташлаб юборилган 15 гектар ерни яна ишга солиб, бу йил қўшимча чигит экиш — экин майдонини кенгайтириш планлаштирилди.

Бу йил 240 гектар ерга чигит экилиши керак. Биз колхоз а'золарининг дастлабки кунги иш натижалари блан танишдик. Колхознинг 360 а'зоси далага маҳаллий ўғит чиқариш, тракторларга ер ҳозирлаш юзасидан берилган кундалик топшириқни бир ярим, икки баравар бажармоқда. Янгиқўрғон районидаги 2-нчи МТСнинг ўртоқ Отахон Тожибоев бошлиқ бригадаси сменада ер ҳайдаш нормасини 150—160 процент адо этмоқда.

— Бултур биз чигит экишни 15 апрельда тамомлаган эдик. Бу йил ҳам экишни 15 апрельда сифатли қилиб тугаллаймиз. Ғўзани юқори агротехника қоидалари асосида сифатли парвариш қилиб шу йилнинг ўзидаёқ ҳосилни урушдан илгариги даражага етказамиз, дейди, — колхоз раиси ўртоқ Қирғизбоев.

Бу сўзни, республика пахтакорларининг ўртоқ Сталинга ёзган мактубидаги ҳамда ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг қароридаги вазифаларни яхши тушинган Ворошилов номли колхознинг ҳарбир а'зосидан эшитиш мумкин. Улар сўздагина эмас, амалда ва'даларининг устидан чиқиш учун бирҷон биртан бўлиб ишламоқдалар.

Тарихий қарорга муносиб жавоб

ФАРҒОНА («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Тошлоқ районидаги «Янгийўл» колхозининг а'золари ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари ҳақида» деб чиқарган қарорини далада иш қизғин бораётган бир пайтда эшитдилар. Шу муносабат блан колхозчиларнинг йиғилишлари бўлиб ўтди.

3-нчи бригада а'золарининг йиғилишида бригада бошлиғи ўртоқ Миркомил Абдураҳмонов сўзга чиқиб, бундай деди:

— Партиямиз Марказий Комитети Пленумининг бу тарихий қарорини мен чин қалбимдан ма'қуллайман, бу қарорда ўртоқ Сталиннинг Ватанимизни яшнатиш ва ҳаётимизни янада гуллатиш учун қилаётган ғамхўрлиги сезилиб турипти. Биз, партиямизнинг бу тарихий қарорига 31 гектар еримизнинг ҳар гектаридан бу йил 60 центнердан ҳосил олиш блан жавоб берамиз.

— Қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш ҳақидаги бу қарор, — дейди звено бошлиғи Ҳанифахон Сатторова, — бизнинг олдимизга бу йил яна ҳам яхшироқ ишлаш вазифасини қўяди. Шу сабабли мен бу йил 10 гектар еринг ҳар гектаридан 70 центнердан ҳосил олишга ва'да бераман.

Колхознинг бошқа бригадаларида бўлган йиғилишлар ҳам ана шундай қизғин тусда ўтди. Бригада ва звенолар янги янги мажбуриятлар олдилар. Шундай қилиб, колхозчилар партия Марказий Комитети Пленумининг қарорига жавобан бу йил пахта майдонини колхоз бўйича 305 гектардан 315 гектарга ошириш, гектаридан 45 центнер ҳосил бериш мажбуриятини олдилар.

Янгийўллилар зиммаларига олган мажбуриятни бажариш учун кўклам экинига пухта тайёрлик кўрмоқдалар. Ариқ ва зовурлар тозаланди, 2 автокачка, 20 арава ва барча қишлоқ хўжалик асбоблари ремонтдан чиқарилди. 25 тонна уруғлик чигит, 150 тонна минерал ўғит колхозга ташиб келтирилди. Далага 4000 арава гўнг, 13 минг арава тупроқ ташиб чиқарилди. Ҳозир бу ишда 40 киши ва 18 от-арава ишламоқда.

«Янгийўл» колхозининг а'золари бу йил пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун Октябрь социалистик революциясининг 30 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, чигит экишга тайёрланмоқдалар.

Қ. ЮСУПОВ.

Қашқадарёда трактор блан ер ҳайдаш ва дон экиш кечикмоқда

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Қашқадарё область мухбиридан).

«Кўклам экини вақтида тракторларнинг иши артиллериянинг фронтда ҳужум вақтидаги аҳамияти блан баравардир. Артиллерия совет армиясининг зарбдор кучи бўлгани каби тракторлар ҳам деҳқончилик ишининг тақдирини ҳал қиладиган кучдир». Тракторчилар республика кенгашининг мурожаатида ана шундай дейилган эди. Бу ҳақ гап.

Лекин, Қашқадарё областининг кўпгина районларида тракторларнинг ана шундай зарбдор кучига етарли баҳо берилмаётир. Биз буни қуйидаги фактлар блан исбот қиламиз.

Областьдаги машина-трактор станциялари шу йил кўклам даврида 73 минг гектар ғалла ерини ҳайдаб, 25 минг гектар ерга дон экишлари керак. Аммо, МТС лар кўклам дала ишларига пухта тайёрлик блан киришмадилар. Натижада областьда ғалла экишнинг бошланганлигига бир ойдан ортиқ вақт ўтишига қарамай, тракторлар блан ер ҳайдаш плани 5 мартгача 32,4 процент, дон экиш плани эса 30,4 процентгина бажарилди, халос.

Ҳозир областьдаги колхозларнинг далаларида 700 дан ортиқ трактор ишламоқда. Ҳарбир трактор бир кеча-кундузда 7,5 гектар ер ҳайдаши керак. Броқ, областьдаги биронта МТСда ҳам бу топшириқ бажарилмаётир. Область бўйича 15 от кучига эга бўлган ҳарбир трактор икки сменада ўрта ҳисоб блан 1,9 гектаргина ер ҳайдамоқда. Айрим МТСларда эса бундан ҳам оз. Масалан, Яккабоғ, Бешкент ва Қамаши МТСларида тракторларнинг кундалик ҳайдаган ерлари ўрта ҳисоб блан 1,5 гектардан ошмаётир.

Бунинг асосий сабаби МТСларда тунги сменанинг ташкил этилмаслиги ва кўп жойларда тракторларнинг бўлмағур сабаблар блан бекор туришидир. Ғузор район Куйбишев қишлоқ советидаги «Большевик» колхозида трактор сеялкаси 15 кундан бери бекор туради. Колхоз раиси ўртоқ Муродов «сеялка блан экилган ерда дон тез униб чиқмайди» деб трактор блан ҳайдалган 200 гектар ерга қўл блан дон сепишга буйруқ берган. Тўртсари қишлоқ советидаги Ворошилов номли колхозга 3 та СТЗ тракторининг юборилганига 20 кундан ошди. Шу давр ичида 60 гектар ер ҳайдалиб экилди, халос. Колхоз раиси ўртоқ Раҳимов тракторчиларга қулай шароит яратиб бермади. Уларга сувчилар беркитилмади, уруғлик дон ўз вақтида етказиб берилмади. Тракторчилар иссиқ овқат ва ётоқ жойлари блан та'мин этилмади. МТС директорияси эса бу ердаги тракторчиларнинг ҳолидан бир марта ҳам хабар олгани йўқ. Ана шундай мас'улиятсизлик ва беғамлик орқасида Ғузор МТСи пландаги 3000 гектар ўрнига 324 гектар ерга боҳори дон экиб берди, халос.

Областьда илғор ҳисобланган Деҳқонобод МТСида тракторларнинг ўрта ҳисоб блан ҳар куни ишлаган иши трактор бошига бир гектарга ҳам бормайди. Энг яхши тракторчилар кўклам бошидан бери 200—250 гектардан ер ҳайдаганлар. Уларнинг ҳайдаган ерлари эса 40—45 гектардан ошмайди. Бундай аҳвол МТС директори ўртоқ Собиров ва партия ташкилотининг секретари ўртоқ Черноноговларни сра ташвишлантирмайди.

Қашқадарё ғаллакорлари бу йил мамлакатга 200 минг тонна ғалла етказиб бериш мажбуриятини олганлар. Бу улуғвор вазифанинг адо этилиши трактор ишлари планининг ўз вақтида, тўла сифатли бажарилишига боғлиқ эканлигини унутмаслик керак.

Л. ҲАМРОЕВ.

Колхоз уставини бузучилар

Воқиа шундай бошланди: Колхоз правленияси умумий йиғилиш чақирди. Йиғилишга колхозчилардан ташқари, район раҳбарлари ва қўшни колхозлардан ҳам меҳмонлар келди. Колхоз раиси Нурмурод Ғофурбоев колхоз правлениясининг бир йиллик ишидан ҳисоб берди. Раис кўп гапирмади. Ҳамма гап ўзларингизга ма'лум дегандек, гапни қисқа қилиб, бу йил яна ҳам яхшироқ ишлашга сўз берди. Хуллас, Ғофурбоевнинг гапидан шу ма'лум бўлдики, колхоз 1946 йил ишлабчиқариш планини 31 ярим процент, сабзавот етиштириш планини 10 процент бажарипти. Колхозчиларнинг ҳарбир меҳнат кунига 3 ярим сўмдан пул, 526 граммдан шоли тушипти.

Ажабо, Куйбишев номли колхоз Қорасув районида илғор бўлмаса ҳам, ўртача колхозлардан бири эди-ку! 1945 йилда колхозчилар сабзавот экинларининг ҳар гектаридан 60 центнердан ҳосил олган эдилар. 1946 йилда нега 15 центнерга тушиб қолди. Ҳосилнинг бу қадар пасайиб, даромаднинг камайиб кетишига сабаб нима? Ғофурбоев нега бу ҳақда ҳечнарса демади?

Колхозчи Ҳайитбой Мирзақулов ўйлади: Раисимиз бошқа вақтда бизнинг сўзимизга қулоқ солмас эди, энди бу ерда район ижрокомининг раиси Зокиров, прокурор Султонов ўртоқлар ҳам ўлтирипти, шуларнинг олдида колхоз Уставига қарши ҳаракатларни очиб ташлай, деди ва сўз олди.

— Ўртоқлар, — деди у сўзини давом эттириб, — колхозимизда ҳосилнинг пасайишига асосий сабаб планли ишнинг йўқлиги, ўртоқ Сталин чизиб берган Уставга риоя қилмаслик деб биламан. Мен бошлаб колхоз раиси ўртоқ Ғофурбоевнинг ўзини мисолга келтирамая. Ғофурбоев «8-март» колхозидаги томорқасидан ташқари бизнинг колхозда ҳам салкам 1 гектар томорқа қилиб олди, акаси, опаси, амакиси ва бошқа аллакимларни эргаштириб келиб, уларга ҳам ўзбошимчалик блан колхозимизнинг ҳосилдор ерларидан томорқа берди. Пак деган киши колхозга а'зо бўлмаса ҳам, унга 0,45 гектар ер берди. Колхознинг дахлсиз мулкини Ғофурбоев худди ўзиники деб билади, биринчи бригаданинг 0,6 гектар еридаги мошни янчитиб, 270 килограммини уйига олиб кетди, 300 килограмм шолини бозорга чиқариб сотиб, 8 минг сўмга сигир олди.

Мажлис раислигини олиб бораётган қўшни «Бирлашган» колхозининг раиси ўртоқ Турғун Тошматов Мирзақуловнинг сўзини бўлди.

— Бўлди, кўп гапирманг, бошқа киши борми сўзлайдиган?

Коммунист Тожиқул Ашуров, Ўтарбой Йўлдошев ўртоқлар ҳам сўзга чиқиб, Ғофурбоевнинг кирдикорларини очиб ташладилар. Ма'лум бўлдики, колхозчиларнинг меҳнат кунларига тақсимланиши керак бўлган пуллар Ғофурбоевнинг оша-оғайниларида қарз бўлиб ётади. Колхоз партия ташкилотчиси Аҳмаджон Нуржонов 20.592 сўмни, Турсунқулов 14.558 сўмни, тафтиш комиссиясининг раиси Ашуров 7.969 сўмни еб юборганлар.

Йиғилишда Ғофурбоевнинг яна аллақанча ножўя ҳаракатлари фош қилинди. Ғофурбоев колхозчилар умумий йиғилишининг розилигини олмасдан туриб колхознинг 4 гектар ерини хусусий кишиларга ижарага бериб шоли экдирган.

Шундан кейин колхозчилар Ғофурбоевни ишдан олиб, суд жавобгарлигига тортишни таклиф қилдилар ва ўзларининг бу ҳақли талабларини район ижрокомининг раиси Зокиров, район прокурори Султонов ўртоқлар ҳам ма'қуллайдилар, деб ўйладилар.

Аммо, йиғилиш президиумида ўлтирган ўртоқ Зокиров сўз олиб, Нурмурод акамнинг камчиликлари йўқ эмас, аммо бу ерда иғвогар колхозчилар ҳам борга ўхшайди, деди ва колхоз раисини танқид қилган софдил колхозчиларни койиб кетди. Президиумда ўзаро шивирлашиб олинди. «Бирлашган» колхозининг раиси Тошматов дабдурустдан:

— Иғвогар колхозчилардан Ашуров, Йўлдошев, Мирзақулов колхоздан чиқарилсин, деган таклифни қўйди.

Ҳечким индамади. Район прокурори ўртоқ Султонов ўрнидан турди.

— Қўл кўтарсаларингиз ҳам, қўл кўтармасаларингиз ҳам, учавини қамайман, — деди.

Йиғилишда беш-ўн киши қўл кўтарган бўлди. Султонов раисни танқид қилган уч колхозчининг уйларини тинтдирди.

Ғофурбоев яна колхозга раис бўлиб қолаверди. Зокиров, Султоновлар Ғофурбоев блан хайрлашар эканлар, иш бундай бўлади, дегандек ўз қилмишларидан мамнун эдилар.

Колхозчилар йиғилишдан тарқалар эканлар, эгри таёққа эгри тўқмоқ тегар эди, бу ерда тўғри таёққа эгри тўқмоқ тушди, дедилар ва Қорасув район ижроия комитетининг раиси Зокиров, район прокурори Султонов ўртоқларнинг колхоз демократиясини очиқдан-очиқ бузганликларидан қаттиқ ғазабландилар.

Ш. КУЗАНБОЕВ.
С. ҲАСАНОВ.

ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИ КЕНГАШИДА

Москва сессиясининг очилиши

10 мартда Москвада, Авиация саноати уйида Ташқи ишлар министрлари кенгашининг Москва сессияси очилди. Министрлар кенгашининг мажлислари бўлаётган бино СССР, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия ва Франциянинг давлат байроқлари блан безатилган.

Сессияда Совет Иттифоқидан В. М. Молотов бошчилигидаги делегация қатнашмоқда. Делегация составида А. Я. Вишинский, Ф. Т. Гусев, Совет Иттифоқи маршали В. Д. Соколовский, А. А. Смирнов, В. С. Семеновлар бор. Англия делегациясига Э. Бевин бошчилик қилади. Бу делегация составида Худ, Холл — Петч, Диксон жаноблари бор. Америка Қўшма Штатлари делегацияси Давлат Секретари Маршалл жаноблари ва Коэн, Мэрфи, Болен, Даллес жаноблари, генерал Кларкдан иборат. Франция делегацияси составида Бидо жаноблари (делегация бошлиғи), генерал Натру, Кув де Мюрвилль, Альфан, Сент-Ардуен жаноблари бор.

Ташқи ишлар министрларининг кенгаши Москва сессиясида Германияга доир энг муҳим масалаларни қараб чиқиши керак. Сессиянинг рўзномасида Австрия блан тузиладиган шартнома лойиҳасини тайёрлаш масаласи ҳам бор. Бутун дун'ё жамоатчилиги сессиянинг ишларига кўп э'тибор қилмоқда, чет эл матбуоти ва радиосининг кўп вакиллари Москвага келдилар.

СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов Ташқи ишлар министрлари кенгашининг биринчи мажлисини очиб, қисқача нутқ сўзлади. В. М. Молотов бу нутқида қуйидагиларни айтди:

«Жаноблар! Мен, Буюк Британия, Америка Қўшма Штатлари ва Франциянинг Ташқи Ишлар министрлари кенгаши ишларида қатнашиш учун Москвага келган делегациялари бошлиқларини — Бевин жанобларини, Маршалл жанобларини, Бидо жанобларини ва уларнинг ёрдамчиларини Совет Иттифоқи Ҳукумати номидан ва шахсан ўз номимдан табриклайман. Биз Нью-Йоркда сўнгги марта учрашган вақтимизда ҳозирги сессиянинг программасини тузган эдик. Биз, Германия блан тузиладиган сулҳ шартномасига доир бирқанча муҳим масалаларни қараб чиқишимиз ва Австрия блан тузиладиган шартнома тўғрисидаги масалани муҳокама қилишимиз керак. Бизнинг олдимизда турган вазифалар енгил эмас. Аммо, биз биргаликда ишлашимиз учун мустаҳкам асосга ва биринчи галда иттифоқчиларнинг Қрим ва Берлинда бўлиб ўтган конференцияларида Германия тўғрисида қабул қилинган тарихий қарорларга эгамиз. Лондонда иш кўрган ўринбосарларимизга ва Германиядаги Контроль кенгашига Германия ва Австрияга доир масалаларни тайёрлаш топширилган эди. Улар катта ва фойдали иш қилдилар ҳамда зарур материал ва тавсияномаларни бизнинг муҳокамамизга тақдим этдилар.

Бугун бошланаётган кенгашнинг ишларига муваффақият тилашга рухсат этасиз».

Буюк Британия Ташқи Ишлар Министри Бевин совет ҳукуматига яхши кутиб олганлиги учун Британия делегацияси номидан ташаккур изҳор қилди ва Министрлар кенгаши олдида турган ишларнинг муҳим эканлигини тўла англайман, деди. Бевин Ташқи Ишлар Министрлари кенгаши ўз мажлисларини ўтказаётган мамлакат ҳукуматининг вакили бўлмиш В. М. Молотовга мурожаат қилиб, биринчи мажлисга раислик қилишни ундан сўради. Франция Ташқи Ишлар министри Бидо ва Америка Қўшма Штатлари Давлат Секретари Маршалл бу таклифга қўшилдилар. Булар ҳам Министрлар кенгаши Москва сессиясининг аҳамияти катта эканлигини ва бу сессиянинг олдида турган масалалар муҳим эканлигини та'кидладилар.

В. М. Молотов биринчи мажлисга раислик қилиш тўғрисидаги таклифни қабул қилиб, ўз шерикларига ташаккур билдирди ва Министрлар кенгаши бундан кейин навбатма-навбат раис бўлиш тўғрисида белгиланган тартибга амал қилади, деб ишонч билдирди.

Шундан кейин, Ташқи ишлар министрлари кенгаши бир қанча ташкилий масалаларни қараб чиқди ва рўзномани муҳокама қилишга киришди.

Министрлар Британия ҳукуматининг илтимосига мувофиқ, Эркин Триест территориясининг молиявий аҳволи юзасидан тузилган комиссиянинг иши ҳақидаги масалани рўзномага қўшимча масала қилиб киргиздилар. Келгуси мажлисда Иттифоқчилар аро репарация агентлиги бош секретарининг мактубини рўзномага киргизиш тўғрисидаги масалани қараб чиқишга қарор берилди. Бу мактуб Лондонда иш кўрган ташқи ишлар министрлари ўринбосарлари кенгаши томонидан Министрлар кенгашига топширилган эди. Франция ташқи ишлар министри Бидо бу мактуб қараб чиқилишга арзийди, деди. В. М. Молотов Бидонинг фикрини қувватлади.

Ташқи Ишлар Министрлари ўз ўринбосарлари Лондонда Германия ва Австрия масалалари юзасидан олиб борган ишларини Москвада давом эттиришлари керак, деб бир фикрга келдилар. Делегациялар ташқи ишлар министрлари ўринбосарларининг қуйидаги составини белгиладилар: Германия масаласи юзасидан А. Я. Вишинский (СССР), Мэрфи (Америка Қўшма Штатлари), Кув де Мюрвилль (Франция), Стрэнг (Буюк Британия); Австрия масаласи юзасидан—Гусев (СССР), генерал Кларк (Америка Қўшма Штатлари), Парис (Франция), Худ (Буюк Британия).

Шундан кейин СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов қуйидагиларни айтди:

В. М. МОЛОТОВНИНГ ХИТОЙ ТЎҒРИСИДАГИ БАЁНОТИ

Ма'лумки, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия ва Совет Иттифоқининг ташқи ишлар министрлари 1945 йил декабрь ойида Москвада бўлган кенгашда Хитойни Миллий ҳукумат раҳбарлиги остида бирлаштириш ва демократлаштириш зарурлиги тўғрисида, Хитой демократик ҳукуматининг барча органларига демократик унсурларни кенг суратда жалб этиш зарурлиги ва граждан урушини тўхтатиш ҳақида бир фикрга келган эдилар. Улар Хитойнинг ички ишларига аралашмаслик сиёсатига содиқ эканликларини ҳам та'кидлаган эдилар. Америка Қўшма Штатлари ва Совет Иттифоқи ташқи ишлар министрлари уларнинг ўз мажбуриятларига ва ўз зиммаларига олган жавобгарликларига мувофиқ совет ва америка қуролли кучларини Хитойдан мумкин қадар қисқа вақт ичида олиб чиқиб кетиш мақбул эканлиги ҳақида ўзаро тўла бир фикрга келган эдилар.

Учта ташқи ишлар министри Москва кенгаши бўлган вақтдан буён ўтган давр ичида Хитойдаги вазият яхшиланмади. Шу сабабдан, совет ҳукумати Ташқи ишлар министрлари кенгаши Москвада Хитой тўғрисида битим тузишда қатнашган давлат вакилларининг кенгаш қарорлари қандай бажарилганлиги ҳақида ахборотини эшитсин, деган таклифни киргизади.

СОВЕТ ТАКЛИФИНИНГ МУҲОКАМА ҚИЛИНИШИ

Америка Қўшма Штатлари делегациясининг бошлиғи Маршалл бу масалани Ташқи ишлар министрлари кенгашининг Москвада бўладиган мажлисларида муҳокама қилишга қўшилди. Аммо у бу масалани муҳокама қилиш тартиби тўғрисида фикр юргизиш учун фурсат берилишини сўради.

В. М. Молотов совет делегацияси таклифини тушунтириб, 1945 йил декабрь ойида Хитой тўғрисидаги масала Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия ва Совет Иттифоқи ташқи ишлар министрлари кенгашида қараб чиқилганини эслатиб ўтди. Ўша вақтда муайян бир қарор қабул қилинган эди. Эндиликда совет делегацияси Министрлар кенгаши Москва кенгашида Хитой тўғрисида қабул қилинган қарорлар қандай бажарилганлиги ҳақида ахборот эшитишни кўзда тутади. Ўша вақтда, я'ни 1945 йил декабрь ойида бу масала кенгашда қатнашган ма'лум давлатларнинг нуқтаи назаридан қараб чиқилган эди. Ўша кенгашда қатнашган ҳукуматларнинг ўз сиёсатига доир масала кўрилган эди. Ҳозир гап, ўша вақтда қабул қилинган қарорларнинг қандай бажарилганлиги ҳақида Министрлар кенгашига ахборот бериш тўғрисидагина бораётир.

Менинг фикримча, — деди В. М. Молотов, — ҳозир Хитой вакилини чақириш масаласи қўйилмаётир, чунки 1945 йил декабрь ойида қабул қилинган қарорларни тузишда Хитой вакили қатнашмаган эди.

Шундай қилиб, совет ҳукуматининг таклифи қуйидагилардан иборат: бундан аввал Москвада бўлиб ўтган кенгаш қатнашчиларининг кенгашда Хитой тўғрисида чиқарилган қарорларнинг қандай бажарилганлиги ҳақида ахборотлари эшитилсин. Совет делегацияси бу таклифни ҳамма учун қулай фурсат келиши блан Министрлар кенгашининг мажлисларидан бирида қўшимча равишда қараб чиқиш ва муҳокама қилишга қарши э'тироз билдирмайди.

Ташқи ишлар министрлари кенгашининг а'золари совет делегациясининг Хитой масаласини муҳокама қилиш тўғрисидаги таклифини келгуси мажлисда қараб чиқиш ҳақида бир фикрга келдилар. Маршалл жанобларининг Европадаги оккупация қўшинларининг миқдорини камайтириш тўғрисидаги масалани рўзномага киргизиш ҳақидаги таклифи ҳам келгуси мажлисда қараб чиқилади.

Шундан кейин Ташқи ишлар министрлари кенгаши рўзномадаги биринчи масалани муҳокама қилишга киришди.

ГЕРМАНИЯДАГИ КОНТРОЛЬ КЕНГАШИНИНГ ДОКЛАДИ ТЎҒРИСИДА

Мажлис раиси Министрлар кенгаши Москва сессиясининг Нью-Йоркда тасдиқланган иш программасига мувофиқ, рўзноманинг биринчи моддасида қуйидагилар айтилганлигини эслатиб ўтди:

«Германиядаги Иттифоқчи Контроль Кенгаши томонидан қуйидаги масалалар юзасидан топширилиши лозим бўлган докладни қараб чиқиш:

а) Контроль Кенгаш тузилган пайтдан буён унинг қуйидаги масалалар соҳасида, я'ни ҳарбий кучларни битириш, нацистлардан тозалаш, демократлаштириш, иқтисодий принциплар, репарация масалалари соҳасида қилган ишлари;

в) тўрт давлат назорати остида марказий ҳукумат органларини тузиш ва Германиянинг сиёсий, иқтисодий ва молиявий аҳволига доир бошқа масалалар;

с) Пруссияни тугатиш».

Э. Бевин Германиядаги Контроль Кенгашнинг доклади «жуда катта» деб арз қилди. Маршалл унинг фикрини қувватлади ва «Кенгашда муҳокама қилиш учун бу моддадаги асосий масалани танлаб олишни» ўринбосарларга топширишни таклиф этди.

В. М. Молотов Контроль Кенгашнинг доклади жуда катта эканлиги тўғрисида айтилган фикрга қўшилди ва ташқи ишлар министрларининг ўринбосарлари Контроль кенгаши докладида бўлган масалаларни, я'ни алоҳида э'тибор қилинган масалаларни қай тартибда қараб чиқиш ҳақидаги таклифларини Министрлар кенгашининг келгуси мажлисидан кечиктирмай тайёрласинлар, деб таклиф қилди.

В. М. Молотовнинг таклифи қабул қилинди.

ПРУССИЯ ДАВЛАТИНИ ТУГАТИШ ТЎҒРИСИДА

Бевин Министрлар кенгашининг бундан аввал Нью-Йоркда бўлган сессиясидан буён ўтган вақт ичида Германиядаги Контроль кенгаши Пруссия давлатини тугатиш тўғрисида қарор чиқарган эди, деди. Бевин бу қарорни тасдиқлашни таклиф этди.

Министрлар Контроль Кенгашнинг Пруссия давлатини тугатиш ҳақидаги қарорини тасдиқлашга қарор бердилар. (ТАСС).

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

ЎРТОҚ Р. С. ЗЕМЛЯЧКА ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

ССР Иттифоқи Министрлар Совети қарор қилди:

1. Москва шаҳар Осипенко кўчасидаги 626-нчи хотин-қизлар ўрта мактаб ўртоқ Р. С. Землячка номига қўйилсин.

2. Москва шаҳридаги Большая Татарская кўчаси Р. С. Землячка номига қўйилсин.

3. Қуйидаги ўқув юртларида а'лочи студентлар учун Р. С. Землячка номида стипендиялар белгилансин:

а) Москвадаги Плеханов номли қишлоқ хўжалик институтида ойига ҳарбири 500 сўмдан уч стипендия;

б) Москвадаги темирйўл транспорти механика институтида ойига ҳарбири 500 сўмдан икки стипендия;

в) Ленинград давлат университетининг юридик факультетида ойига ҳарбири 500 сўмдан уч стипендия;

г) Ленинград темирйўл транспорти институтида ойига ҳарбири 500 сўмдан икки стипендия;

4. Р. С. Землячканинг фаолияти блан боғлиқ бўлган биноларда, чунончи Москва шаҳрида Пятницкий кўчасидаги 64-нчи уйда ВКП(б)нинг илгариги Замоскворецк район комитети биносига ва Ленинград шаҳрида Международний ва Загородний кўчалари бурчагидаги 26/49-нчи уйда Ленинград технология институти биносига хотира лавҳалари қўйилсин.

ПЕДАГОГИКА ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ ДАРСИ

Педагогика олий ўқув юртларида янги дарс—жисмоний тарбия ва спорт дарси ўқитила бошлайди. Педагогика институтларининг биринчи ва иккинчи курсларида бу дарс учун 180 соат вақт берилади, ўқитувчилар институтларининг биринчи, иккинчи ва учинчи семестрларида 100 соат вақт берилади.

СССР Олий та'лим министрлиги ва Бутун Иттифоқ физкультура ва спорт ишлари комитетининг қарорига биноан мамлакатдаги педагогика олий ўқув юртлари ҳузуридаги барча спорт иншоотлари, гимнастика заллари, отиш машқлари ўтказиладиган жойлар ва чанғи станциялари 15 августдан кечикмай ремонт қилиниши ва та'лим машқлари ўтказиш учун тайёр қилиб қўйилиши керак. (ТАСС).

В. М. Молотов Маршалл жанобларини қабул қилди

10 мартда СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов Америка Қўшма Штатлари Давлат Секретари Д. Маршалл жанобларини қабул қилди.

Қабул вақтида Америка Қўшма Штатларининг элчиси У. Смит жаноблари ҳозир бўлди.

СССР БЛАН МАДАНИЙ АЛОҚА ҚИЛУЧИ СУРИЯ ВА ЛИВАН ЖАМИЯТЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ ҲАМДА ХИТОЙ ЁЗУЧИСИ МАО ДУНЬ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

Ливандаги СССР дўстлари жамияти делегацияси ва СССР блан маданий алоқа қилучи Сурия жамияти делегацияси Москвадан Тошкентга келди.

Ливандаги СССР дўстлари жамияти делегацияси составида жамият бошқармасининг бошлиғи Антуан Табет, жамият бошқармасининг а'золари Эмилия Фарез Иброҳим, Жорж Ханна ва Раиф Хурилар бор.

СССР блан маданий алоқа қилучи Сурия жамияти делегацияси составида жамият бошқармасининг раиси Комил Айяд ва жамият бошқармасининг а'золаридан Февзи Шулак, Иброҳим Камол Ҳамзади ва Луис Юсуф Жубранлар бор.

Шулар блан бир вақтда машҳур хитой ёзучиси Мао Дунь ҳам ўз рафиқаси блан Тошкентга келди.

Аэродромда меҳмонларни ЎзССР Ташқи Ишлар Министрининг ўринбосари ўртоқ А. Х. Бобохўжаев, меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар ижроия комитетининг вакиллари ва бошқа ходимлар кутиб олдилар. (ЎзТАГ).

Чехословакия ҳукумат делегацияси Варшавага келди

ВАРШАВА, 9 март (ТАСС). Польша блан Чехословакия ўртасида дўстлик ва ўзаро ёрдам бериш тўғрисида тузилган шартномани имзолаш учун бош министр Готвальд бошчилигидаги Чехословакия ҳукумат делегацияси бугун Варшавага келди.

Вокзалда уларни бош министр Циранкевич, бош министр ўринбосарлари Гомулка ва Кожицкий, Польша ҳукуматининг а'золари, генераллар, шунингдек СССР элчиси Лебедев бошчилигида дипломатия корпуси кутиб олди.

Готвальд микрофон олдида нутқ сўзлаб, дўстлик ва ўзаро ёрдам бериш тўғрисидаги шартномани имзолашда ҳар иккала қардош мамлакат яқиндан манфаатдор эканлигини айтди.

— Польша ва Чехословакия ўз тарихларида ҳамиша тажовузчи Германиянинг биринчи қурбони бўлиб келдилар, — деди Готвальд, — буни унутиш ярамайди, шу сабабдан биз мамлакатларимиз ўртасидаги музокараларнинг муваффақиятли тамом бўлганидан мамнунмиз.

Готвальд ўз сўзининг охирида икки мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг келгусида янада кучайишига ишонганлигини айтди.

ВАРШАВА, 9 март (ТАСС). Чехословакия ҳукумат делегациясининг Варшавага келганлиги муносабати блан бугун ҳарбий парад бўлди. Парадда делегация а'золари — Чехословакия бош министри Готвальд, ташқи ишлар министри Масарик, Миллий мудофаа министри генерал Свобода, ташқи савдо министри Ришка, саноат министри Лаушман, транспорт министри Пьетор, техника министри Ян Копецкий, ташқи ишлар министрлигининг давлат секретари Клементис ва бошқалар ҳозир бўлдилар. Польша томонидан парадда бош министр Циранкевич бошчилигида ҳукумат а'золари ҳозир бўлдилар.

ХИТОЙ КОМПАРТИЯСИ ВАКИЛЛИКЛАРИНИНГ А'ЗОЛАРИ ШАНХАЙ ВА НАНКИНДАН ЯНЬАНЬГА ЖЎНАБ КЕТДИЛАР

НАНКИН, 8 март (ТАСС). Шанхай ва Нанкиндаги коммунистик вакилликларнинг ҳамма а'золари кеча Яньаньга жўнаб кетдилар. Коммунистлар жандармлар ва махфий полиция агентларининг назорати остида аэродромга келдилар.

Компартия вакили Дун Би—у жўнаб кетиш олдидан қуйидагиларни айтди:

«Бугун бизларни жўнаб кетишга мажбур қилмоқдалар. Биз шу пайтда турли ҳисларни кечирмоқдамиз. Коммунистлар партияси блан гоминдан ўртасида сўнгги 10 йил мобайнида алоқа бўлиб келган эди. Бу алоқа ҳозирги вақтда гоминдандаги милитаризм унсурларининг бир ёқлама қилган ҳаракати натижасида узилди. Милитарист унсурларининг бу ҳаракати ҳукуматни қайтадан тузиш масаласи блан боғлиқдир ва бу ҳаракат фронтдаги аскарларнинг тобора тушиб бораётган руҳини кўтариш ва граждан аҳоли ўртасидаги умумий ташвишни тўхтатиш учун Америка ҳукумати томонидан ошкора суратда кўп ёрдам олишни кўзда тутса керак. Ана шу милитарист унсурлар бундан кейин ҳам ўсиб бораётган демократик ва ватанпарварлик ҳаракатини шафқатсизлик блан бостиришга уринадилар.

Гражданлик уруши давом этса керак ва халқнинг кулфати тобора ортса керак. Аммо, миллион-миллион кишиларнинг тақдирини таҳлика остига қўйган вэ тавакаллик блан кўрилаётган бундай фавқулодда чоралар шубҳасиз натижасиз чиқади, чунки бу чоралар сулҳпарвар халқнинг орзу ва тилакларига тамомила хилофдир. Милитарист унсурлар яқин орада қилган ишлари учун пушаймон қилажаклар ва уларнинг юртимиздаги ҳам чет эллардаги дўстлари ҳозир қилаётган ишлари учун панд еб қоладилар.

Ҳозирги вақтда уруш тобора кўпроқ кулфат келтираётган бўлса ҳам, биз, хитой коммунистлари бунга қарамай, ўз мақсадимизга эришиш сари сабот блан илгари борамиз ва тинчлик ҳамда демократия учун охиригача курашамиз. Хайрлашиб кетаётган ҳозирги пайтимизда мамлакатдаги сулҳпарвар дўстларимизнинг бизнинг ишимизни қувватлашларига самимий ишонамиз».

Хавфсизлик кенгашида

НЬЮ-ЙОРК, 8 март (ТАСС). Кеча Хавфсизлик Кенгашининг мажлиси бўлди. Мажлисда Тинч океанда илгари Япония мандат асосида идора қилиб келган оролларни васийликка олиш тўғрисида Америка томонидан тақдим этилган битим лойиҳаси муҳокама қилинди.

Мажлис бошланиши блан Англия вакили Кадоган сўзга чиқиб, Америка лойиҳасида кўрсатилган оролларни идора қилиш тўғрисидаги мандат ҳуқуқий жиҳатдан ҳамон Япония қўлида, бу мандат сулҳ шартномаси тузиш йўли блангина ўзгартирилиши мумкин, деди. Сўнгра Кадоган, Британия ҳукумати сулҳ шартномаси тузилганига қадар бу оролларни идора қилиш масаласини ҳал этиб бўлмаса керак деб ҳисобласа ҳам, агар Кенгаш а'золарининг кўпчилиги ҳозирги вақтда бу битимни ма'қулласа, Британия ҳукумати Америка қарор лойиҳасига қарши э'тироз билдирмайди, деди.

Австралия вакили Хэзлак, бу масала сулҳ конференциясида узил-кесил ҳал қилиниши керак, деди ва Тинч океандаги урушда қатнашган барча иттифоқчилар блан, айниқса Янги Зеландия ва Ҳиндистон блан маслаҳатлашиш учун масалани комитет муҳокамасига ҳавола қилишга чақирди.

Хитой вакили Го Тай-ци Америка Қўшма Штатларининг таклифини ёқлади, лекин Хитой Тинч океанда илгари Япония назорати остида бўлган бошқа ороллар тўғрисидаги фикрини кейинроқ баён қилади, деди.

Франция вакили Пароди, Япония мандати масаласини сулҳ конференциясида ҳал қилиш мувофиқ бўлур эди, деди. Лекин Франция ҳукумати Америка Қўшма Штатларининг таклифини қувватлаганлигини айтди.

Польша вакили Ланге Англия вакили Кадоганнинг ҳуқуқий жиҳатдан бу оролларни идора қилиш ҳақидаги мандат ҳали ҳам Япония қўлида деган фикрига қўшилмаганлигини айтди. Ланге, Польша Совет Иттифоқи вакили киргизган тузатишлар блан Америка Қўшма Штатлари лойиҳасини қувватлайди, деди.

Сурия вакили Эль-Хури Америка Қўшма Штатлари лойиҳасини ва Совет Иттифоқи вакили киргизган дастлабки икки тузатишни қувватлади.

Америка Қўшма Штатлари вакили Остин айтдики, Америка Қўшма Штатлари «англашилмовчиликка» йўл қўймаслик учун Совет Иттифоқининг биринчи тузатишини қабул қилади. Бу тузатишда Америка лойиҳасининг учинчи моддасидаги «Америка Қўшма Штатлари васийликка олинган ерларни Америка Қўшма Штатларининг ўз еридек идора қила олади» деган сўзлар чиқариб ташланиши керак, деб талаб қилинади.

Совет Иттифоқи таклиф этган иккинчи тузатишда «Америка Қўшма Штатлари васийликка олинган ерларда аҳолининг ўз-ўзини идора қилиш ёки мустақилликка эришиш йўлида тараққий қилишига ёрдам бермоғи керак» деб талаб этилади. Остин Совет Иттифоқининг ана шу иккинчи тузатишига тўхталиб, Америка Қўшма Штатлари «васийликка олинган ерларнинг ва ундаги халқнинг ўзига хос хусусиятларига мувофиқ» деган сўзларни ортдирган тақдирдагина лойиҳанинг олтинчи моддасига «ёки мустақилликка эришиш» деган сўзларни қўшишга рози бўлади, деди. Остин айтдики, Америка Қўшма Штатлари лойиҳага ана шу сўзларни қўшишни талаб қилади, чунки Америка Қўшма Штатлари «бу ерларнинг яқин келгусида мустақилликка эришиши» мумкин эмас деб ҳисоблайди.

Сўнгра Остин, Америка Қўшма Штатлари Совет Иттифоқининг учинчи тузатишини қабул қилолмайди, деди. Бу тузатишда Хавфсизлик Кенгашига васийлик тўғрисидаги битимни ўзгартириш ёки уни бекор қилиш ҳуқуқи берилади.

Сўнгра Громико сўзга чиқди. Громико айтдики, мен Остиннинг Совет Иттифоқи томонидан киритилган биринчи тузатишни қабул қилганлигидан мамнунман. Громико Совет Иттифоқининг иккинчи тузатишига Остин таклиф этган қўшимча ўрнига, лойиҳанинг олтинчи моддасида «идора қилучи ма'мурлар васийликка олинган ерлардаги аҳолининг бирлашган миллатлар ташкилоти Уставига мувофиқ, ўз-ўзини идора қилиш ёки мустақилликка эришиш йўлида тараққий қилишига ёрдам бермоқлари керак» дейилсин деб таклиф этди. Громико яна айтдики, менинг фикримча, Совет Иттифоқининг учинчи тузатишида Хавфсизлик Кенгашига битимни ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳуқуқи берилиши Америка лойиҳасининг бу боби блан Бирлашган миллатлар ташкилоти уставини, айниқса унинг 83-нчи моддасини жуда мувофиқлаштиришга ёрдам беради.

Сўнгра Хэзлак Хавфсизлик Кенгашининг а'зоси бўлмаган мамлакатлар блан маслаҳат қилмоқ учун комитет тузишни таклиф этди. Остин бу таклифга э'тироз билдирди. У, Америка Қўшма Штатлари бундан тўрт ой илгари лойиҳа нусхасини Янги Зеландия ва Филиппинга, шунингдек Хавфсизлик Кенгашининг а'золарига топширган эди, лекин битта вакил ҳам масаланинг кўриб чиқилишини талаб қилмади, шу сабабдан мен Австралия вакилининг масала кўрилиб бўлгандан кейин ҳозир яна маслаҳатлашиш керак деган таклифини нима учун ўртага қўяётганлигига тушунолмайман деди. Остин ўз сўзининг охирида Австралиядан бундай резолюция тушганлиги муносабати блан жуда афсусланганлигини айтди.

Шундан кейин Хэзлак ўз резолюциясини қайтиб олди ва Хавфсизлик Кенгашининг а'зоси бўлмаган мамлакатларга масалани муҳокама қилиш имкониятини бермоқ учун мажлисни ёпишни таклиф этди.

УМУМ ПАЛАТАСИ ҲУЗУРИДА АТОМ ЭНЕРГИЯСИ МАСАЛАЛАРИ БЛАН ШУҒУЛЛАНУЧИ КОМИТЕТНИНГ ЭТТЛИ ВА БЕВИНГА МУРОЖААТИ

ЛОНДОН, 8 март (ТАСС). Лондон радиоси билдиради: умум палатаси ҳузурида атом энергияси масалалари блан шуғулланучи комитет бош министрга ва ташқи ишлар министрига мурожаат қилиб, план тўғрисидаги музокараларда атом қуролини давлат аслаҳахоналаридан чиқариб ташлашни талаб этди. Комитет ташқи ишлар министри Бевин Москва конференциясида бу масалани Генералиссимус Сталин ва генерал Маршалл блан муҳокама қилсин, деб қаттиқ талаб этади.

ЭРОН МЕҲНАТКАШЛАРИ ЭРОН КАСАБА СОЮЗЛАРИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИНИ ҚУВВАТЛАМОҚДАЛАР

ТЕҲРОН, 8 март (ТАСС). «Мардом» газетаси билдиради: Исфаҳонда касаба союзлари комитетлари сайловларида (бу сайловлар ма'мурларнинг назорати остида ўтди) касаба союз ходимларининг та'қиб этилишига қарамай, сайланганларнинг учдан икки қисми Эрон касаба союзлари Марказий кенгаши раҳбарлигидаги касаба союз а'золаридан иборат бўлди.

ГОТВАЛЬД СЎЗИ

ПРАГА, 7 март (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги билдиради: Чехословакия бош министри Готвальд Прагада Маршал Тито номидаги йирик машинасозлик заводи ишчиларининг митингида сўзлаб, бундай деди: Чехословакия яқинда Москвада Ташқи ишлар министрлари кенгаши сессиясида Германия масаласининг муҳокама қилинишига жуда қизиқиб қарайди. Германия, — деди Готвальд, — яна империалистик мақсадда ҳуруж қилучи ва ҳарбий хавф маркази бўлмаслиги керак. Шу сабабдан, Чехословакия Германияда гитлеризмнинг сўнгги қолдиқларини тамомила тугатиш сиёсатини амалга оширишни қаттиқ талаб этади. Совет оккупация доирасида гитлеризмнинг сўнгги қолдиқлари тамомила тугатилди.

Чехословакия немис тажовузининг яна такрорланишига қарши ўз хавфсизлигини та'минлаш учун Совет Иттифоқи бошчилигидаги славян давлатларнинг мустаҳкам иттифоқини қувватлайди. Польша блан иттифоқ бўлиш тўғрисида яқинда имзоланадиган шартнома шу мақсадга эришиш йўлидаги муҳим чорадир. Сўнгра, Готвальд айтдики, Чехословакия блан Польша чегарасининг жуда узун эканлиги э'тиборга олинганда, бу шартноманинг қандай аҳамиятга эга эканлиги аниқравшан ма'лум бўлади.

Готвальд бундай деди: шартномага илова қилинган протоколда Чехословакия ва Польша томонидан ҳал этилмаган масалаларнинг ҳаммаси икки йилга мўлжалланиб тузиладиган шартнома ёрдами блан ҳал этилиши лозим. Бош министр икки томоннинг бир-бирларининг фикрларини яхши англаши натижасида барча масалалар ҳар икки мамлакатнинг манфаатларига мувофиқ ҳал этилиши мумкин деб ишонч билдирди.

Бош министр сўзининг охирида икки йиллик планни муваффақият блан амалга ошириш учун бутун кучни сафарбар қилишга чақирди.

Шампетье де Риб вафот этди

ПАРИЖ, 6 март (ТАСС). Париж радиоси хабар беради: Бугун Парижда Республика кенгашининг раиси Шампетье де Риб вафот этди.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ АНГЛИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

СССР Олий Советы депутатлари делегацияси 10 мартда Бирлашган Қироллик Умум палатаси ва Лордлар палатасининг таклифига мувофиқ, Лондонга учиб кетди. Делегация составида Миллатлар советининг Раиси В. В. Кузнецов (делегация раҳбари) ва делегация а'золари депутатлардан А. А. Фадеев, В. Т. Лацис, Н. П. Бажан, К. М. Симонов, Н. И. Мусхелишвили, О. Н. Подвисоцкая, М. К. Симоненкова, К. К. Карташев, Н. А. Лунин, И. Ф. Зиминков, М. З. Бобоев, А. М. Иванов, П. А. Шария, К. И. Сатпаев, М. М. Громов, И. В. Егиазаров, С. В. Векилов, А. А. Суслов ва М. О. Тошмуҳамедовлар бор.

Аэродромда делегацияни Иттифоқ Советининг Раиси И. А. Парфенов, СССР Олий Совети Президиумининг секретари А. Ф. Горкин, Москва Совети Раисининг ўринбосари П. В. Абрамов, СССР Олий Совети Президиумининг иш бошқаручиси Н. Б. Козлов узатиб қолдилар.

Делегацияни Британия элчиси сэр Петерсон ҳам кузатиб қолди.

БУТУН ИТТИФОҚ ШАХМАТ МУСОБАҚАСИНИНГ ЯКУНЛАРИ

КЕРЕС, БОЛЕСЛАВСКИЙ, СМИСЛОВ, БОНДАРЕВСКИЙ ВА ТОЛУШ БИРИНЧИ БЕШ ЎРИННИ ОЛДИ

ЛЕНИНГРАД, 8 март (ТАСС). Бугун Бутун Иттифоқ шахмат мусобақасининг сўнгги беш ўйини тамом бўлди. Мусобақа тугади. Биринчи ўринни 14 ютуққа эга бўлган гроссмейстер Керес олди, иккинчи ўринни 13 ютуққа эга бўлган гроссмейстер Болеславский, учинчи ва тўртинчи ўринларни 12 тадан ютуққа эга бўлган гроссмейстерлардан Смислов ва Бондаревскийлар олдилар. Бешинчи ўринни 11,5 ютуққа эга бўлган Ленинград чемпиони мастер Толуш, олтинчи ўринни 11 ютуққа эга бўлган Москва чемпиони мастер Бронштейн, еттинчи ва саккизинчи ўринларни 10,5 тадан ютуққа эга бўлган гроссмейстерлардан Флор ва Лилиенталь, тўққизинчи ўринни 10 ютуққа эга бўлган гроссмейстер Рагозин, ўнинчи, ўнбиринчи ва ўн иккинчи ўринларни 9 тадан ютуққа эга бўлган гроссмейстер Левенфиш, хизмат кўрсатган мастер Макагонов ва мастер Каспарян олдилар. Ўнучинчи, ўнтўртинчи ва ўнбешинчи ўринларни мастерлардан Уфимцев, Кан ва Юдович эгалладилар. Уларнинг ҳарбири 8 тадан ютуққа эга. Ўн олтинчи ўринни мастер Алаторцев (7,5 ютуқ), ўн еттинчи ва ўн саккизинчи ўринларни мастер Гольденов ва мастерликка кандидат Аронин (7 ютуқ), ўн тўққизинчи ва йигирманчи ўринларни мастер Дубинин ва мастерликка кандидат Кламан (6,5 тадан ютуқ) олдилар.

Мусобақа қатнашчиларидан фақат гроссмейстер Болеславский 19 ўйиндан биттасини ҳам ютқизмади. У 7 ўйинни ютди ва 12 ўйинни дуранг қилди. Мастерликка кандидат бўлган Кламан ҳаммадан кўпроқ ютқизди. Лекин у Керес, Бондаревский, Левенфиш ва Гольденовлар блан бўлган учрашувда ғалаба қозонди.

ШАХМАТ МУСОБАҚАСИНИНГ ҒОЛИБЛАРИГА МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

ЛЕНИНГРАД, 8 март (ТАСС). Бугун 15-нчи Бутун Иттифоқ шахмат мусобақаси қатнашчиларининг тантанали йиғилишида ғолибларга мукофотлар топширилди. Биринчи мукофот ва Бутун Иттифоқ физкультура ва спорт ишлари комитетининг биринчи даража дипломи мамлакатнинг янги чемпиони Кересга топширилди. Иккинчи мукофот Болеславскийга, учинчи мукофот Бондаревский блан Смисловга берилди. Ленинград чемпиони Толуш блан Москва чемпиони Бронштейн Бутун Иттифоқ комитетининг тақдирномаси блан мукофотланди.

Толушга мусобақадаги энг чиройлик ўйини (Алаторцев блан бўлган ўйин) учун меҳнаткашлар депутатлари Ленинград шаҳар Совети ижроия комитетининг махсус мукофоти ҳам топширилди. Бундан ташқари, Толушга сўнгги беш даврада энг яхши натижага эришганлиги учун «Комсомольская Правда» газетасининг махсус мукофоти берилади. Толуш сўнгги беш даврада беш ўйиндан тўрттасини ютди.

Республика театрлари репертуарда йўл қўйилган хатоларни жуда секин тузатмоқдалар

ВКП(б) Марказий Комитети «Драма театрларининг репертуари ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисида» қарор чиқарганидан бери ярим йиллик муддат ўтди. Бу муддат ижодий ишларимизни қайта қуриш учун кифоя қилур эди. Бироқ, республикамиздаги кўп театрлар репертуар танлашда ҳали ҳам оқсаб келмоқдалар.

Совет театри мафкура соҳамизнинг пешқадамларидан бири бўлмоғи керак. Совет театрининг репертуари ҳозирги замон мавзу'ида ёзилган тўла қонли, юксак ғояли пьесалардан, шунингдек жаҳон ва рус классик драматургиясининг энг яхши асарларидан иборат бўлмоғи лозим.

Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театри ВКП(б) Марказий Комитетининг қарорига жавобан, Б. Лавреневнинг «Денгиздагилар шарафига» деган асарини саҳнага қўйди. Уйғуннинг «Ҳаёт қўшиғи» деган беш парда олти кўринишли пьесаси Ҳамза номидаги театрда қўйиш учун қабул қилинди.

Горький номидаги давлат рус драма театри Б. Чирсковнинг «Ғолиблар» ва А. Утевскийнинг «Унутилмас учрашувлар» деган пьесаларини саҳнага қўйди. Бу театрнинг 1947 йил учун тузилган репертуар планида Кроннинг «Флот офицери», Горькийнинг «Ёввойилар», А. Толстойнинг «Машаққат йўлларида», К. Симоновнинг «Рус масаласи» пьесалари ва бошқа драматик асарлар бор.

Бироқ, бу қилинган ишлар театрларнинг ижодий ишини яхшилаш йўлида қўйилган биринчи қадамдир. Ҳозирги замон мавзу'идаги спектакльлар бизнинг театрларимиз репертуарларидан ҳали ўзининг тегишли жойини эгаллагани йўқ. К. Симоновнинг «Прага бўсағаларида», Л. Леоновнинг «Босқин», Кроннинг «Флот офицери» каби асарлари ва бошқа кўп пьесалар ҳали театрларимизнинг репертуарига киритилган эмас.

Муқимий номидаги республика музикали комедия театрида (директори ўртоқ М. Раҳмонов, бадиий раҳбари ўртоқ Т. Жалилов) аҳвол ниҳоятда ачинарлидир. Бу театр учун паст савиядаги ғоявий-бадиий иш характерли бўлиб қолди. Театрнинг кейинги спектакли — «Қизил гул» музикали комедияси бадиий жиҳатдан тубан бўлган, ғоявий жиҳатдан бўш асардир.

Тошсовет номидаги республика музика театри (директори ўртоқ К. Отабоев, бадиий раҳбари ўртоқ Я. Бобожонов) қониқарсиз ишламоқда. Бу театрнинг репертуарида «Муҳаббат гули» номли юзаки ёзилган музикали комедиядан бошқа ҳозирги замон мавзу'ида биронта ҳам янги асар йўқ.

Кўп ўзбек театрларининг раҳбар ижодий ходимлари ҳозиргача: ўзбек тамошабини драмани ёқтирмайди, у, музикали комедияни афзал кўради, деган мутлақо хато фикрда қолиб келмоқдалар. Мана шу хато нуқтаи назар театрларнинг репертуаридан классик драматургия асарлари ва ҳозирги замон совет пьесаларининг кенг ўрин олишига ҳалал бериб келмоқда.

Андижон шаҳридаги республика уйғур театри ўз ижодий кадрларини ўстириш устида ёмон ишлагани сабабли, 1946 йилда биронта ҳам янги асар қўёлмади. Бу театр ҳозир ҳам янги спектакльлар яратиш устида иш олиб бормаётир, шунинг учун ҳам ЎзК(б)П Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарори блан бу театр Андижондаги ўзбек театрига қўшилди ва бундан кейин бу икки театр Андижон шаҳридаги республика драма театри деб аталади.

Республикамиздаги ёш тамошабинлар театрлари ўз тамошабинларининг талабларига жавоб беролмаётирлар, улар янги спектакльлар чиқариш муддатини чўзиб юбораётирлар. Трековнинг «Ёш гвардия» пьесаси, Михалковнинг «Махсус топшириқ» асари ва бошқа кўп асарлар бу театрлар томонидан ҳали ҳам саҳнага қўйилгани йўқ.

Қўқон, Наманган, Самарқанд ва Нукусдаги ёш тамошабинлар театрлари ҳанузгача катта ёшдаги тамошабинлар учун концерт қўйиб бериш блан кифояланиб келмоқдалар.

Кўп театрларнинг ёмон ишлаб келаётганлиги улардаги ижодий ходимларнинг ўз устларида ишламаётганликларидан, уларда маданият ва бадиий маҳоратнинг етишмаётганлигидан, кибрланишдан, хотиржамликка берилишдан келиб чиқмоқда. Бу театрлардаги кўп ходимларнинг ўз устларида ишламай, қотиб қолаётганликлари сабабли, айрим ижодий коллективлар янги муҳим вазифалар қўйилган бир пайтда, ҳозирги замон юксак ғоявий-сиёсий талабларига жавоб беролмай қолаётирлар.

Театрлар қошида тузилган бадиий кенгашлар дурустроқ бир иш қилмаётирлар. Театрлар блан драматурглар ўртасида яхши ижодий муносабат, жонли ижодий иш, ижодий дўстлик йўқ. Артистлар ўзларининг малакаларини ва маҳоратларини ошириш устида кам ишлайдилар. Улар ўзларининг ғоявий савияларини ошириш блан мутлақо шуғулланмайдилар.

Репертуар планлари шу кунга қадар кабинетда тузилиб келмоқда, ҳолбуки, бу муҳим ишга фақат театр ижодий коллективигина эмас, балки кенг совет жамоатчилиги ҳам жалб этилиши керак.

Республика театрларининг ишидаги йўл қўйилган ва йўл қўйилиб келинаётган хатолар, камчиликлар учун Сан'ат ишлари бошқармаси ҳам жавобгардир. Сан'ат ишлари бошқармаси театр репертуарининг юксак ғоявийлиги ва бадиийлиги учун курашда етарлик оперативлик ва катта талабчанлик кўрсатмай келаётир.

Ўзбек театр жамияти ҳам театрларимизга жуда кам кўмаклашмоқда. Театрларда қўйилган спектакльлар камдан-кам муҳокама қилинади, шу камдан-кам муҳокамаларга ҳам театрларнинг ижодий ходимлари, танқидчилар, жамоат ва матбуот вакиллари кенг жалб қилинмайди.

Ўзбекистонда театр сан'атининг ривожланишига ҳалал бераётган жиддий сабаблардан бири музикали драма ва музикали комедия жанрларининг драма жанридан устунлигидир. Бу ҳол театрларнинг ишини мураккаблаштириб юбормоқда. Бундан ташқари, музикали драма ва комедия шакли репертуарни сун'ий равишда чеклаб қўйишга сабаб бўлмоқда, чунки кўп театрлар таржима қилинган рус ва Ғарбий Европа пьесаларини қўйиш имконидан маҳрум бўлмоқдалар ва бунинг орқасида, ўз ижодий коллективларининг бадиий маҳоратини юксалтиролмай қолаётирлар.

Ҳозир ўзбек театрларини янгидан шакллантириш, уларни ё драма театри, ёки музика театри қилиб шакллаш вақти келиб етди. Шу мақсадни назарда тутиб, Сан'ат ишлари бошқармаси Наманган, Андижон, Қўқон, Самарқанд, Қарши ва Термиздаги ўзбек театрларини музикали драма театрларидан драма театрларига айлантиришга қарор қилди. Бу театрларнинг барчасида махсус коллективларга ажратилган музика-ашула группалари бўлади.

Музикали драма театрларининг драма театрларига айлантирилиши артистлар ва режиссёрларнинг ижодий ўқишини ташкил этиш заруриятини туғдиради. Ўзбек режиссёрларининг катта группаси Москва ва Ленинград шаҳарларидаги театрлар ва студияларга юборилади. Улар у ерларда машҳур сан'ат арбоблари қўлида ўқиб, малакаларини оширадилар. Артистларнинг малака ва маҳоратини ошириш учун илғор ўзбек театрлари қошидаги студияларнинг фаолияти кенгайтирилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги Сан'ат ишлари бошқармаси театрларнинг ижодий фаолиятини яхшилашга қаратилган бир қатор тадбирларни белгилаб чиқди. 1947 йил учун тузилган репертуар планига ҳозирги замон мавзу'ида ёзилган бир қанча пьесалар киритилди. Ўзбек театрлари учун А. Суровнинг «Сталинграддан узоқда», В. Чирсковнинг «Ғолиблар», Малюгиннинг «Эски дўстлар», Горькийнинг «Васса Железнова» пьесалари таржима қилинди. Ҳозир А. Утевскийнинг «Унутилмас учрашувлар», К. Симоновнинг «Рус масаласи» пьесалари таржима қилинмоқда. Ёш тамошабинлар театрлари учун М. Алигернинг «Зоя», Грековнинг «Ёш гвардия», С. Михалковнинг «Махсус топшириқ» пьесалари таржима қилинмоқда. В. Катаевнинг «Полк ўғли» драмаси таржима қилинди ва ёш тамошабинлар театрига юборилди. Шоир Ҳамид Ғуломнинг «Ватан чақиради» («Ота рози») драмаси кўп театрлар томонидан постановка қилиш учун қабул қилинди.

Ўзбек драматурглари ҳозирги замон мавзу'ларида драматик асарлар ёзмоқдалар. Шоир Шайхзода мамлакатимиз халқларининг дўстлиги ҳақида, драматург Уйғун, Иззат Султон, Сафаров, Миртемир ва бошқа ўртоқлар ҳам ҳозирги замон мавзу'ларида пьеса ёзаётирлар.

Энг яхши совет пьесаларини яратиш мақсадида бу йил республика конкурси ўтказилади. Ўзбекистон драматурглари театрлар блан ижодий алоқани мустаҳкамлаб, янги репертуар яратиш ишида актив иштирок қилмоқлари керак. Ўзбекистон совет ёзучилар союзи ёш драматургларга бевосита ёрдам кўрсатиши, уларнинг ижодий ўсишларига раҳбарлик қилиши керак.

Ўзбекистон театр сан'ати меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш юзасидан ўз олдига қўйилган мас'улиятли вазифаларни шараф блан бажариши лозим.

К. ЯШИН.

ЎзССР Министрлар Совети қошидаги сан'ат ишлари бошқармасининг бошлиғи.

Мас'ул муҳаррир: С. РАЖАБОВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА ТЕАТРИДА — 12 мартда Отелло. Отелло ролида — СССР халқ артисти Аброр Ҳидоятов, Дездемона ролида — Сора Эшонтўраева. Спектакль кеч соат 8 яримда бошланади, 13 мартда Бой ила хизматчи, 14 мартда Сепсиз қиз.

МУҚИМИЙ ТЕАТРИДА — 12 мартда Офтобхон, 13 мартда Қизил гул, 14 мартда Нурхон.

ЎЗБЕК МУЗИКА ТЕАТРИДА (Беш'ёғоч) — 12 мартда Офтобхон, 13 мартда Муҳаббат гули.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Ф. В. Федин раҳбарлигидаги цирк труппаси гастрольларининг охирги кунлари ва аттракцион — йиртқич ҳайвонлар. Ўйнатучи — Кличис. Тамоша кеч соат 9 да бошланади.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«НОВОСТИ ДНЯ» — Райком секретари; «ВЕСНА» — Лўлиларнинг сўнгги чайласи, 14 мартдан Шахсий иш; АЛОҚА ХОДИМЛАРИ КЛУБИ — Биринчи қўлқоп; СОБИР РАҲИМОВ НОМЛИ КИНОТЕАТР (Тахтапул) — У ватанини ҳимоя қилади, 13 мартдан Хўжа Насриддин.

«Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси.
Тиражи 64,5 минг. Р.00048.